

НАРОДЕН ТЕАТЪР "ИВАН ВАЗОВ" - С О Ф И Я

РЕЖИСЬОРСКИ

СЪВЕТ

София, 27 април, 1989 г.

П Р И С Ъ С Т В У В А Щ И

ПРЕДСЕДАТЕЛ ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ

ЧЛЕНОВЕ

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ

ДИМИТРИНА ГЮРОВА

АСЕН ШОПОВ

МЛАДЕН КИСЕЛОВ

БАНЧО БАНОВ

КОНСТАНТИН ИЛИЕВ

АНТОНИЯ КАРАКОСТОВА

ПЕНЧО ЛИНОВ

СТЕФАН ДАНАИЛОВ

ГЕОРГИ ГАЙТАНИКОВ

АТАНАС ВЕЛЯНОВ

НАРОДЕН ТЕАТЪР "ИВАН ВАЗОВ"

С т е н о г р а м а

РЕЖИСЬОРСКИ СЪВЕТ

състоял се на 27.IV.1989 година в
заседателната зала "Н.О.Масалитинов"

НАЧАЛО: 16.30ч.

КРАЙ: 20.00ч.

О Т К Р И В А Н Е :

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ:

Другари,

Онзи ден ние прекъснахме заседанието на режисьорския съвет, тъй като аз имах неотложна работа. Ние тук трябва да решим въпросите за репертоара и за актьорската трупa. Аз като директор тринадесет години се старая да свърша някаква работа и някои работи на театъра ми се струва, че съм свършил. Непретенди-

рам за художествената част. Въпреки, че съм художествен ръководител, художествената част е територия на режисьорите и на актьорите. И от мен също зависи, но не толкова. Аз свърших на театъра някои други работи, които други хора не биха могли да ги свършат. Те не са от художествено-творчески характер. Правя ремонт на сцената за 3 мил.лева, осигурих почивната база на театъра, със страхотни нерви успях да увелича заплатите на работниците с 25-30/100 - пет месеца борба и други неща от този род, за които аз съм се мъчил да направя нещо. Но театърът като художествена система е в ръцете на режисьорите и на актьорите.

Искам да изкажа едно предварително съображение, че в тези 13 години, които са много за един директор, станаха много промени. Аз започнах с една режисьорска колегия, в която беше само др.Е.Халачев. През този период се сменяха, идваха, отиваха си много режисьори. Сега имаме една режисьорска колегия от четирима души режисьори, които са от първата редица на българската режисура. В това няма никакво съмнение.

Аз искам тук да обсъдим два въпроса от висотата на положението, което вие имате или би трябвало да имате като мисъл за този театър, който е Национален театър и който знаете, че е обект на много критики, нападки - основателни, неоснователни опити за дезавуиране, опити за разтурване и т.н. В основата на голяма част от тези опити стоят зависти, стоят необективности, стоят лоши чувства, но ние трябва да се съобразяваме с тези неща и да се опитаме да съхраним един Национален институт, който българската ~~българска~~ държава ~~на~~ е създала, съхранявала го е през всичкото време. Тук на 9-ти септември директорът винаги е

бил назначаван с царски указ, а ние вървим постепенно към едно обезличаване на този театър, към инфлация на ценностите, което за мое съжаление не се отнася само за Народния театър.

Обръщам се към вас, които трябва да съхранявате този институт, тъй като директорите са преходни хора. Аз днес съм тук, утре няма да ме има – ще дойде друг директор, който също ще си отиде. Докато художественият състав на този театър е сравнително постоянен в 70-80% от неговата численост. Даже и да се въведе договорна система, тази договорна система очевидно за една част от трупата ще бъде постоянна – ще ~~бъде~~ ^{има} едно ядро, а ~~за~~ другата част ще бъде променлива величина в течение на всяка година.

Ние и миналия път говорихме, че се намираме в едно положение на непрекъснато атакуване от различни страни. Причините са различни. Тези причини са въпрос на дребнавост, въпрос на липса на ниво на българската интелигенция, включително и театралната, въпрос на завист. Въпреки, че вече няма на какво да ни завиждат, защото заплатите ги изравниха. Има някакъв проблем още около премиалните, но доколкото знам в другите театри не получават по-малко премиални. А както знаете, в България за сега завист по отношение на фактите на изкуството несъществува или поне драмите не се разиграват на тази сцена. Те се разиграват на друга сцена – на организационна сцена, на това кой е по-голям, кой е по-малък, кой какво получава, колко получава и т.н. А кой каква постановка е направил, дали този театър е направил нещо от по-висока категория и, на Народния театър въз основа на това да му бъде натрит носа и т.н. – на тази база за

съжаление у нас преценки не се правят.

Каква ми е мисълта? Този въпрос не ме занимава за първи път. Имам предвид някои факти от последно време, които са свързани и с тази стихия, която се разви по време на Съюза на артистите - мен ме нямаше тук, но познавам ситуацията, от преоценката, която някои хора правят на различни факти, на различни ситуации, на различни институции. Аз ви казах, че Кирил Варийски - според мен един добър актьор, напуска Народния театър, защото той тук се смята не в ситуация, в която трябва да бъде. На Люцканов синът също напуска, но то е от друг характер.

Ние изпадаме в една ситуация, в която редица от средното поколение актьори отказаха да играят в "Бесове" - например Константин Цанев. Другият актьор е Михаил Петров. Третият актьор, който разговаря с мен по същия въпрос беше Мариус Донкин. Кирил Варийски - той ще напуска. Тримата, които ви изредих, с изключение на Варийски, това са актьорите, които имат най-голямо участие в репертоара на театъра и не могат да си получават премиалните. Но по тяхна преценка те това участие го имат за второстепенни роли, въпросът за тях е на количество, а ~~не~~ на качество. Някой ми каза, че Марин Янев също бил склонен да отива във Военния театър и ако реши да отива, ще му подпиша молбата. Това е въпрос, по който сериозно трябва да се помисли от няколко гледни точки.

Първата гледна точка, това е гледната точка на всеки режисьор, който като член на колектива на този театър и като решаваща единица ~~за~~ художествената работа на този театър трябва да мисли за неговото бъдеще, за неговата актьорска трупa, за хората, с които той ще работи, хората, с които той ще създава своето изкуство. От досегашният опит аз такова впечатление нямам. Тука пред

ложения за привличане на нови актьори или не се правят, или се правят случайно, или се правят в последния момент. Такъв беше случаят с Елжана. Тук миналият път се коментира дали ще се върне или няма да се върне, но Елжана е една актриса, която стои и може да стои в Народния театър.

На второ място - взаимоотношенията между режисьорите и актьорите. Тези взаимоотношения са от изключително и ~~втр~~ ^{втр}ростепенно значение за художествената работа на театъра. Това няма нужда аз да ви го обяснявам, защото когато седна ~~аз~~ да пиша един роман, аз го пиша сам и редакторът се съобразява с мен. Това е моя работа. Но тук в театъра работата се върши колективно, т.е. създаването на едно произведение е въпрос на духовна и творческа близост между режисьор и актьор. Иначе това нещо не е възможно. Има един апостроф - ~~той~~ актьорът и да не иска, като знае, че трябва да излезе пред публиката, ~~той~~ ще се стегне и иска-неиска ще го направи. Това според мен ~~не~~ е аргумент.

Искам тук да обърна внимание на режисьорската колегия, че нежеланието на актьорите да участвуват тук или там е един много сериозен симптом за разминаване между режисьорска колегия и актьорска трупa, което не е в интерес на театъра. Аз мисля, че това е ^е елементарно нещо за режисьорите. Един режисьор, когато знае, че трябва да прави нещо тука, ~~той~~ трябва да намери съмишленици в тази актьорска трупa, която е от 55 души - художествени съмишленици, които да му помогнат да направи дадена постановка. Защото той сам не може да я направи. Това не е нито роман, нито симфония, нито да нарисуваш картина. Това е колективно произведение.

На трето място - режисьорската колегия трябва да има по-

стоянен и много близък контакт с цялата актьорска трупa, независимо от това кой с кого и как работи. Въпросът е за едни колегиални взаимоотношения, в които се знае, че в изкуството нещата се решават с конкретни ценности – ти ставаш за това нещо, ти не ставаш. Но независимо от това, например аз като режисьор в този театър имам за задължение към цялата трупa и ако сега не ми попаднеш в полезрението, следващият път ще ми попаднеш и т.н. Не е въпроса да правим демагогии и политика, а ~~въпроса~~ да има ~~едно~~ сцепление, доколкото това е възможно, а то не е толкова невъзможно между режисьорската колегия и актьорската трупa. Това в нашия театър го няма. Аз съм в състояние и ми е неприятно да твърдя, че тука у нас се оформя едно становище, когато актьорската трупa е на една страна, режисьорите на друга страна и когато нещата стигнат до неоправимост, трябва директорът да изпълнява падарската роля – да го извикам и да му кажа да играе. Той може да се съгласи или пък ще изкара медицинско, че не може да играе. Може да приемем аргумента, че ще играе, за да не се изложи пред публиката, но това не е работа.

Искам да ви кажа, че между всеки режисьор и всеки актьор в този театър трябва да съществуват много по-близки колегиални, творчески и организационни отношения. Аз съм убеден, че и 1000 лева да дадем заплата на един актьор, той ще играе по същия начин. Очевидно не е там работата. Но ние хората, които отговаряме за една работа, трябва да се стремим да я вършим по най-добрия начин. И решаващата дума **по този въпрос** имат режисьорите.

9

Трябва да бъдем много внимателни и деликатни, когато водим разговори, когато се подготвяме за една постановка с който какво говорим, какво му предлагаме или за какво му правим намек, че му предлагаме. Всичките тези неща, трябва да се прецизират. И в контактите си да бъдете безкрайно внимателни. Говоря за режисьорите. Да бъдете безкрайно внимателни, за да не става после така, че той ми каза това, пък после еди какво... Макар, че това може и да не се приеме за аргумент, но аз го приемам за аргумент. Един актьор, който се надява да играе нещо и след това излезе нещо съвсем друго. А той се надява на основата на конкретен разговор.

Искам да ви помоля в интерес на този театър да се направи една коренна преоценка на взаимоотношенията между режисьори и актьори. Иначе ние сме застрашени от чуждо присъствие на репетиционната маса и долу на сцената – присъствие на хора, които отбиват номера. От себичност ли е, от засегнато честолюбие ли е – от каквото и да е, но те отбиват номера на гърба на този Национален институт. Само заради това, защото ние не мислим достатъчно за него като членове на неговата режисьорска колегия и като колектив на институт, а всеки мисли как да си оплете собствената кошница. Това е откакто съм тука в този театър. Тука не са съществували възможности за режисьорска колегия с главен режисьор и т.н. Това не е моя работа. Това е въпрос на Комитета за култура – той назначава режисьорите, той да си решава тези въпроси. Но положението е такова. Тука няма главен режисьор и затова аз съм длъжен да се занимавам с всичките тези работи. И понеже няма главен режисьор, режисурата несъгласува предварително помежду си редица въпроси и в театъра възникват много проблеми, трудни за решаване. С изключение на Димитрина Гюрова, която още не беше назначена при нас,

вие знаете, че се опитахме тука да направим една ротация. Люц-
канов доста старателно се отнесе към тази работа, след това ние
се скарахме и той заряза и режисьорска колегия и всичко. И така
или иначе, тази добра идея не се осъществи - да има, ако не гла-
вен режисьор, както казахме един човек координатор на режисьор-
ската колегия, за да могат редица въпроси предварително да се
коментират, да се обсъждат и когато седнем аз и режисьорската
колегия или режисьорския съвет, или художествения съвет тази ре-
жисьорска колегия да има някакво предварително становище по всич-
ки въпроси. Това е абсолютно необходимо и наложително и от липса-
та на това нещо ние ~~тука~~ сме като орел, рак и щука. ~~В този случай.~~
Всеки си върви нанякъде и стигаме до положение, когато Народният
театър изпада в неприятни ситуации, Народният театър търпи щета,
сериозна творческа щета в тази ситуация, която съществува, глав-
но от липсата на такъв координационен момент, сътруднически мо-
мент при четиримата режисьори. И второ - във взаимоотношенията
между режисьорската колегия като цяло и актьорската трупа като
цяло, взаимоотношенията между всеки режисьор и всеки актьор от
тази трупа в този театър. Това е положението.

Литературното бюро си има специфични задачи и трябва да
бъде един от главните координатори между директора и режисьорската
колегия и по репертоарни въпроси, и по наблюдение на продукцията,
и на това което се прави - както на това, което се репетира, така
и на това, което се играе на сцената. Литературното бюро не из-
пълнява тези свои задачи. В един по-ранен период аз си спомням,
че сме правили дежурства и т.н. и т.н. Голяма беда е, че нашите
актьори не смятат за професионализъм това, че трябва да спазват

точно текста на един текст и мизансцена на един мизансцен. Те смятат, че могат да си правят каквото искат – своеволничат по сцената, развалят нещата.

И от друга страна режисьорите не наблюдават достатъчно своите спектакли, за да ги поддържат предварително в контакт с актьорите, след като завърши представлението и т.н. Нещата, които трябва да се регламентират, очевидно и с намесата на директора. Не изключвам себе си от цялата тази история. Но тези неща ги говоря тука на впарата, който дърпа конците в театъра и който трябва да дърпа конците в театъра.

Вероятно късно се занимавам с тези неща. Но ако ~~тези неща~~^{те} не се оправят, ние ще продължаваме да имаме много неприятности, ~~ние~~ ще продължаваме да правим репертоари, които не са съобразени нито с актьорската трупа, нито с необходимостите на театъра, с неговата идейно-художествена политика. Защото този театър си има идейно-художествена политика, която е постоянна и която знаете, че е малко по-различна и даже в днешно време е малко по-различна от идейно-художествената политика на останалите театри. Не влагам никакъв особен смисъл в думата идеи, но този театър има малко по-особени задачи. И след като ние тези неща не ги правим, след като не мислим достатъчно за съдбата на този театър, ние ще започнем да изпадаме постепенно в една недостатъчност, която вече при новите условия ще бъде фатална за театъра. Ние вече сме поставени на издръжка на зрител и ако ~~ние~~ не изпълняваме тази издръжка на зрител, няма да получаваме издръжка на театъра. Няма защо да си правим илюзии. За Народния театър може да се извоюва някакво друго положение. Ние можем да се позовем на Национални институти в

други страни. И това е така. Но за сега съществува една ситуация, в която Министерство на икономиката и планирането отне на Народния театър 250 хил.лв. от бюджета. Това отнемане беше санкционирано от високите държавни органи. Нашата издръжка е намалена с 250 хил.лв, което означава, че ако ние не изпълним ^{оточна} за 10 хил. зрители, което прави 72 хил.лева, тези 72 хил.лева ние няма да ги получим.

Словото, което ви държах, беше според мене повече от художествен характер. Накрая сметнах за необходимо да ви кажа и това нещо, което е много сериозно. Но аз мисля, че по-важен е другия ^т въпрос – да имаме контакт с актьорите. Съставът на трупата е много сложен. Лично аз смятам, че от пенсионирането, което се извърши в театъра, този театър не е загубил абсолютно нищо. Всеки от вас, който утре ми каже, че иска този актьор или тази актриса от пенсионираните, той ще бъде взет за гастрол, както е случая с Рачко Ябанджиев и някои други актьори. Няма проблем за това. Още веднъж потвърждавам, че от пенсионирането ние не сме загубили нищо. Може би и вероятно по моя вина, но аз ^{не} искам сам да поема тази вина – тази вина винаги е била на режисьорската колегия в театъра, ^и ~~та~~ трупата ако има някакви празнини, не е била подпълвана благодарение на това, че режисьорската колегия не се е занимавала достатъчно с това. И ние в момента можем да губим от това нещо. Но всяка загуба, така да се каже, ~~та~~ е временна, ^{ма}кар, че нашата трупа не е лоша. В момента тя е изправена пред една много сериозна ситуация, която ние трябва да решаваме много прецизно. Да не правим грешки, защото в нашата трупа има поне ед-

но 15-20/100 аут. И както виждате аз не ви натискам да вземете едн кого си или едн коя си, защото трябва да играе. Не ви натискам, но те ако стоят в театъра, така няма да става тази работа. По социални причини трябва да им се дават роли, дубл~~ир~~ства, три~~ли~~ства за да играят.

Във вестник "Работническо дело" има изявление на наши театрални дейци по новата система. Този въпрос беше поставен единствено в изказването на Станислав Стратиев, човек, който е малко в страни от театъра, защото той не е нито режисьор, нито актьор. В никое от другите изказвания този въпрос не беше поставен. И вие знаете, че срещу него има една интуитивна съпротива. Останалите изказвания, включително и на Крикор Азарян, са в сферата на общите приказки. Това са приказки, които нищо не значат. Нашият Велко Кънев и той говори неща, които са известни, които са познати и т.н. Но няма механизъм, който да осигурява този професионализъм. И аз затова казах още в началото, че съм сигурен, че и 1000 лева да дадем по същия начин ще се носят листата в джоба - говоря за най-елементарно нещо, на научаване на един текст. Да не говорим за художествената реализация, което е основно. Художествената реализация се състои от всичките тези дребни елементи, които вече предполагат дарбата на човека, която той или я има, или я няма.

С пенсионирането ние облекчихме трупата с 34 души. Бяха пенсионирани хора от различни категории. С това пенсиониране ние се освободихме от част от хора, които от дълго време не са участвали или изобщо не са били необходими на театъра. Ние пенсионирахме хора, които са били големи актьори в своите млади години и хо-

14

ра които още могат да играят. Тези които могат да играят ние използваме още. Но в тази част на трупата, която остана ^и един процент ~~които са~~ неизползваеми - смятам около 15-20/100. Казвам това, защото е абсолютно наложително нашата трупа да се попълни. Тя е от 52 души в момента, но 56-57 души може да стане. Може да стане ако искате и 60 души. За Народния театър това не е фатално. За друг театър ако са много, за нашия театър не са много. Като имаме предвид, че трябва да бъдем много прецизни и ^и внимателни в попълването на трупата, което е работа главно на режисьорската колегия, ние трябва да се пазим и от претоварване. От което претоварване след това някой отново ще бъде принуден да предприема такива стъпки като мене, за да му се дават негативни оценки по върховете, макар че в началото ни поощряват. Мен тази работа много не ме интересува, но искам да ви кажа, че ми е търсена ^и специално сметка защо съм пенсиониран всички възрастни актьори, благодарение на активната интервенция главно на Ружа Делчева, Лили Попиванова - Л. Попиванова е главният двигател, на Иванка Димитрова. Те са се оплакали в Централния комитет на партията, на др. Живков, как може те да бъдат пенсионирани. И се стига до едно положение, че се възлага да се проучи как стои въпроса, макар че въпросът много ясно е проучен и т.н. А в един разговор др. Г. Йорданов ми спомена нещо за резервен щат, на което отговорих, че ако иска, може да прави резервен щат, ако иска може да ги върне в театъра - аз не съм толкова честолобив и няма да се обидя.

Искам да ви кажа, че нещата се въртят ~~в~~ същата сфера, в която са се въртели, заради която нашето общество има много тежки проблеми, с които не можем да се справим. ^и Защо? Защото трябва да

15

плащаме на някои хора 550 лева ~~вместо~~^{или} 400 лева без да работят, за да се чувстват те удовлетворени. Аз лично смятам, че тази политика няма бъдеще. Даже и да успеят тези хора да направят нещо, то не може да бъде трайна и дълга политика. Затова защото всички, които работят, които участвуват в репертоара на театъра ние съгласно тези нормални принципи сме ги включили в работа. С тях са сключени договори. За новия сезон ще бъдат преразгледани договорите на нова ставка за всеки. Които участвуват на роли им се плаща за роли и т.н. Този въпрос е приключил.

За нас съществува другият въпрос - въпросът за попълването на театъра с актьори, които ще осигурят най-добро състояние на неговата труппа и в по-близко време, и в по-далечно бъдеще. Защото от това, с какви хора ние попълваме труппата, ще зависи след 5, 10, 15 години, какво ще бъде състоянието на тази труппа. Особено при положение, че има едно задържане на хората, а няма постоянен оборот. Даже и да е договорна система, при всички случаи ще има едно ядро, което ще съществува в театъра, а оборотът ще става с по-второстепенни актьори.

Аз съм много изтощен от цялата битка, която водих в продължение на пет месеца с Министерство на икономиката за елементарни неща. Вие не знаете, нямате представа какво невежество съществува в решаването на проблемите на духовната сфера, но очевидно това се отнася и за икономическата сфера. За това, защото някои хора смятат, че проблемите на икономическата сфера и на духовната сфера трябва да се решават по един и същи начин. Невежи хора са съществували винаги. По-страшното е когато това стане държавна политика и се провежда от хора на не много високо ниво, но които

дърпат конците и които имат решаващо значение, за да се развие един въпрос така или иначе.

Аз ще ви кажа и нещо парадоксално. В разговорите, които се водиха с мен за този фонд работна заплата ми беше казано: "Как така, ти искаш фонда "Работна заплата" от пенсионирането да го използваш за цели на театъра?" Елементарният и точният отговор е, че за пенсиите фондът е съвсем друг. Той няма нищо общо с този фонд. Обаче информацията върви от такива хора, които или от невежество, или от злонамереност ни взеха ~~на нас~~ първо 130 хил.лв. от фонда на пенсионирането, второ 120 хил.лв. от разликата на билета. На 31 декември 88 г. издръжка на зрител струва 7лв19 ст., а от 1 януари 89 г. той струва 7 лв. 79 ст., защото заплатите са увеличени от 1 юли. И през 1989г. издръжката на зрител струва 7,79лв. а не 7,19лв. Но др.Стоян Овчаров каза на база 31 декември 88г., което е: 210 хил.зритатели по 0.60 ст. е 120-130 хил.лв. С тази ~~сумма~~ бяха взети 250 хил.лв. Ако нашата държава е ~~стигнала~~ ^{оцряла} до тези 250 хил.лева - халал да са й. Когато бях на среща с Г.Атанасов. Йордан Йотов, Г.Йордано^в и Ст.Овчаров, те ми казаха, че ако не можем тук да решим този въпрос, ще го отнесем до др.Т.Живков. Това е смешно, но такъв е фактът. Въпросът беше отнесен и да него му беше дадена такава информация. И понеже той няма възможност да се занимава с такива въпроси и се приема информацията, която му предава Стоян Овчаров, понеже Министерство на икономиката и планирането е затруднено с парите и 250 хил.лева ни взеха. Но въпреки че вече работим на самоиздръжка, разбира се на самоиздръжка ~~на~~ дотации от държавата, но на самоиздръжка на ^установена дотация, на нас не ~~ни~~ се дава възможност тези икономии, които реали-

17

зираме да ги използваме тук~~а~~. Аз предложих примерно от постановъчните да намалим 20 хил.лв., и ~~искаме~~ тези 20 хил.лв. да ги прехвърлим, за да раздвижим заплатите на "А" категория. Не - ~~не~~ може. Тогава аз ви разрешавам да не правите икономии. Ще работите така, както сте работили до сега. Ние в момента имаме задача да изпълняваме плана за зрителите - 210 хиляди зрители. По~~в~~еже ние сме звеното, което решава тези въпроси, ~~ние~~ ^{тогава} да осигурим 210 хиляди зрители, за да си осигурим заплатите на нас и на целия ~~този~~ персонал от ~~360~~ души.

Когато говорим тук за репертоар, за политиката на театъра, за актьорите, с които трябва да се попълва трупата и т.н. много ви моля, да изхедате от тази вече нова ситуация, която е твърде различна от предишната. Ние сме длъжни да подбирате репертоара, да попълваме трупата от актьори, за да може зрителят да идва в салона на театъра. Иначе ~~ние~~ рискуваме да фалираме. И ако за нас не го допуснат, ~~това може~~ мога да ви гарантирам, че за други театри ще го допуснат. Защото положението на другите театри изобщо не е ясно. Говори се в концепциите за общини - правилно се говори за общини. Навремето театрите са били общински. Но в момента в България нито общините са общини, нито областите са области. Трайни ^{структури} ~~институти~~ бяха окръзите. Един окръг можеше да издържа и театър, можеше всичко да издържа - имаше бюджет и т.н. Сега нещата по бюджета все още вървят по старите канали, както са били, т.е. всичко отива в бюджета на държавата. Общината е една номинална единица, номинална общност. Тя не разполага с никакви средства. Докато общините не станат общини, които да могат да кажат на цар Фердинанд "Тази гора не я даваме" - общински

театри трудно ще станат. Докато областите не станат малки правителства, както беше казано от нашия Централен комитет, които да могат за дадена територия да решават въпросите на България от всякакъв характер, ~~на тази територия ние~~ нищо няма да постигнем. И ние в момента се намираме в едно положение, в което трябва да решаваме тези въпроси за нас, за себе си и за този театър, да се мъчим и да себорим ~~с~~ всички сили да запазваме неговия престиж и да го издигаме. Защото, както ви казах, той е подложен на много атаки от различни страни и от различни съображения.

И тук в нашата сфера, която някои напразно се мъчат да икономизират, след време това ще се отчете като грешка - на тях сега това им е позволено, ~~защото те сега~~ ще измъкнат от Народния театър 250 хиляди лева, ще намалят издръжка тук-там и може малко да се позакърпи положението, но тази неща с кърпежи ~~не~~стават. Те стават с ~~една~~ трайна политика, ~~като~~ трябва да бъде поставена на стабилни основи и ~~като трябва~~ да разчита на стабилни източници, а не на това, че ще вземем от Народния театър 250 хиляди лева.

Искам да напомня, че Народният театър трябва да бъде както винаги Национален институт и от нас зависи, ние сме в основата на всичко, което може да става в този театър - хубаво или недостатъчно хубаво - вината е така да се каже у нас. И за възпитанието на хората, и на това как се отнасяме към тях, как ги използваме, как преценяваме творческия им капацитет - всичките тези неща имат първостепенно значение за реализацията на хората и за реализацията на целия състав на НТ "Иван Вазов".

~~да~~ не се съмнявам, че вие като интелегентни хора ~~са~~ знаете всички тези неща. Знаете ги, но все пак съм длъжен да ви

ги кажа, за да знаем за какво става дума и да си изясним начин^и по който трябва да работим^е. Трябва да излезем от този ориенталски начин, по който ~~ние~~ работим^е. Задължително! Аз съм склонен да укорявам и режисьорите, но знам също така много добре, че актьорите не сътрудничат достатъчно на режисьорите. Говоря специално за репетиционния период, който е основен в работата на театъра, когато се подготвя една постановка, която може да стане и за 40 дни, а може да стане и за 120 дни. Имаме „великия“ пример на Съветския съюз, когато са правени репетиции по две години. У нас също са репетирали по 6 месеца. И аз помня такива случаи. Но ~~ние~~ ако не можем да разберем, че в днешно време, това са абсурдни неща и всички заедно не вземем мерки да вършим тази работа по най-оперативен начин, да бъдем подготвени, да изискваме тази подготвеност от хората, с които работим, ние няма да стигнем до никъде. Ще се влачим на опашката, ще скимтим и ще приказваме, че нямаме пари да отидем в чужбина и че демокрацията у нас не можем да я осъществим в достатъчна степен. А тази демокрация идва от това, доколко ние сме подготвени за нея и доколко не сме подготвени.

Аз в 1974 година съм написал роман на екологическа тема. На^иупреквам никого за нищо. Написал съм роман, който сега ако го прочете някой, ще види, че от 70-та година мен този проблем за екологията ме е занимавал. Писал съм неща за българската гора, която беше изсечена безобразно. Хора, които правеха кариера с това и обосноваваха научно изсичането на гората, станаха академици, благодарение на тази работа – познавам тези неща. Но искам да ви кажа, че ми е малко трудно да застана на позиция-

та на тези хора, които в 87-ма година се сетиха, че Русе е замърсен, когато нещата навлезнаха в един много тежък период и когато държавата също се усети, но за съжаление много късно. Но държавата се сеща тогава, когато се сещат нейните граждани. Това се отнася за всяка държава. И искам да изхождаме от позицията, че ние всички сме съучастници във всичко. Ние сме съучастници в демокрацията, в гласността, в развитието на нашето общество и те ще стават дотолкова, доколкото ние самите имаме принос в това нещо и доколкото ние можем да участваме. Никой друг няма да го направи и не може да го направи. Няма на кого да разчитаме. Ние сме хората, които дърпат конците в този театър. Става въпрос за Народния театър. На друго място конците ги дърпат други 10-12 души като нас.

Моля да ме извините за отекчението, което може да съм ви причинил с някои от тези неща. Предлагам да преминем към проблема, който обсъждахме миналия път и да го приключим. Проблемът за репертоара на миналото заседание доста дълго го обсъждахме. Сега всеки има възможността да направи своите бележки, отводи, да си направи нови предложения и т.н.

Ние в момента репетираме "Бесове" и "Кендида". От там-нататък да припомним: "Човек за всички времена" - Младен Киселов. Коментирахме "Службогонци", "Майстори" - Асен Шопов. Димитрина Гюрова - "Луди пари", "Заговорът на Фиеско". Енчо Халачев - "Облекло за летен хотел". Коментира се още "Храбрият войник Швейк", "Сън в лятна нощ", "Идеалният мъж", "Веселите унзорки" се спомена като алтернативно заглавие, "Волпоне" беше споменато, "Преди да се обърне колата" не получи подкрепа.

И за камерната сцена "Последната лента на Креп", "Контракт" на Мрожек, "Краят на света" беше споменато, "Четвъртият закон" се коментира, евентуално името на И. Финци беше споменато като възможност да се разговаря с него. Споменато беше "Да живее кралицата" на Р. Болт, "Сладкопойната птица на младостта" - Т. Уйлямз и "Районна болница" на Хр. Бойчев за камерна сцена.

Кръгът от заглавия е този. Ние трябва в този кръг или както казах може да се направи отвод, може да се предложи нещо ново, да утвърдим нашия репертоар, който след 1 май да предложим на художествения съвет. Веднага след това ще се направи едно общо събрание на художествено-творческия състав, на който да бъде предложен този репертоар с резервни заглавия. И след това събрание, художественият съвет ще го приеме окончателно и ще го изпрати в комитета.

Имате думата по този въпрос. За актьорската трупа ще разговаряме след това.

АТАНАС ВЕЛЯНОВ

Аз мисля, че репертоарът е много широк. Малко да се стесни - да се предложат няколко заглавия.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ

Нали аз това направих. Казах: след "Кендида" и "Бесове" върви "Човек за всички времена", което ще прави Младен Киселов. След това Асен Шопов - пиеса на Иван Вазов (не е задължително), на Рачо Стоянов - не е задължително. Ако той желае - не поставям такива задължителни условия. Димитрина Гюрова - "Луди пари" или

"Заговорът на Фиско" – да си избере. Енчо Халачев – "Облекло за летен хотел". "Храбрият войник Швейк" също съществува, поне по мое мнение.

Това са заглавия, които ние ще оставим четири за голяма сцена за сезона.

СТЕФАН ДАНАИЛОВ

Ние говорим за сезона, който идва. Премиера на "Бесове" може да се очаква декември. След като говорим за това, че излиза "Бесове", струва ми се, че е редно да длезе някакво по-леко заглавие.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ

Това е въпрос, който може да се решава и тепърва. Но ние решаваме тука заглавията на репертоара.

ГЕОРГИ ГАЙТАНИКОВ

Става въпрос и за заангажираността на режисьорите, защото миналия път др.Фучеджиев каза, че най-напред ще се разглеждат тези пиеси, които предизвикват интереса на режисьорската колегия в театъра. И след като се уточнат режисьорите, които ще правят пиесите, тогава може да се помисли за пиеса, която да се насочи към режисьор-гастролъор. В този ред на мислене влиза, примерно и някое по-леко заглавие, към което режисьорите тук нямат интерес към него.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ

Аз не ограничавам никого за нищо.

ДИМИТРИНА ГЮРОВА

Нека не започваме разискването от тази точка. "Службогонци" не е жанрово тежко произведение. Това е комедия, а тя се обсъжда на челно място в репертоара за следващия сезон. Т.е. да не подхващаме от тука разговора. Между тези заглавия, които се предлагат има комедии. Нека да се оглежда цялостно - от гледна точка на труппа, от гледна точка на интереси на театъра, от гледна точка на зрители. Жанрово разнообразие има в този репертоар.

ПРЕДСЕДНИК ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ

И предлагам да говорим конструктивно.

БАНЧО БАНОВ

Аз мисля, че това е грешка на литературното бюро. Всяка от предлаганите пиеси да я посочим с общия брой на действащите лица.

СТЕФАН ДАНАИЛОВ

Спомнете си какво стана по време на разпределението на "Галилей" - съществуваше името на Наум Шопов с дубльор Стоян Алексиев. Аз не коментирам колегата, но съм сигурен, че присъствието на Наум Шопов щеше да има друг резонанс. А се оказа, че Наум Шопов влиза в предишните разпределения, но той не участва, поради умора.

Ето това трябва да се има предвид - предлагат се заглавия, но труппа съществува ли за тези заглавия?

АСЕН ШОПОВ

Желанието да говорим конструктивно по дневния ред е ясно и важно, но аз ще ви помоля за пет минути извън конструктивния момент, тъй като немога да се освободя от казаното от вас до тука. То ме занимава и опитвайки се да влезем в конструктивен разговор виждате, че веднага започваме да се блъскаме в проблеми, които опират в другия разговор, т.е. това, че проблеми съществуват в театъра, които създават доста комплицирана и усложнена ситуация, която е обект на коментара. Тука няма никакво място за утекчения. За първи път под натиска на това, което е около нас то ни принуждава да заговорим за нещо, за което дълго време ние не сме разговаряли. И то поставя на дневен ред друг един въпрос, че нашата работа в този състав – това е то мисълта за десеторката, която тука ще оперира с проблемите. Съчетанието режисьорски съвет и литературно бюро, което не е случайно и е може би реалния художествен съвет или форма на предхудожествен съвет с възможности за оперативни действия. Колкото и това да разбирам, че ни натоварва при всичката заетост, с която сме обременени, но мисля, че трябва да влезем в още един работен такт. Не само на конструктивните въпроси, които ни ангажират с това да фиксираме четирите заглавия в репертоара и да тръгнем да ги реализираме производствено, а не можем да не седнем върху един разговор, който да се превърне в тема – точка от дневен ред на наша среща, на основата на казаното от вас до тука. Защото наистина ситуация в състава съществува, главно в диаметрално разположените взаимоотношения – ръководители и изпълнителска трупа – актьори-режисьори. И тези ситуации, и тези проблеми далече не са само на характерологична основа. Защото има голям процент и

на характера на този или онзи, на умението и неумението да разговаряме, да общуваме, да контактуваме. С основание е изискването за **ВСИЧКИ** предварителни разговори, които предварително с добро намерение впоследствие аминират работата, деформират се. не се разбира тази толерантност на консултативност, на желание да се огледа, да се опипа. И след това се утайва и отлага във вид на възможно най-неприятното, което слиза долу на втория етаж - на работната площадка. Там където са чисто характерологични проблемите, взаимоотношенията на невъзможност да се напасват този с онзи - това си остава лично за всеки един по отделно. Едва ли трябва да се занимаваме с това, че този не може да се разбере с онзи. Но проблемите вътре в състава като климат на работа, като атмосфера в трупата и в работния процент и още по-важно във втората част на реализацията на готовата продукция, там където се късат връзките не е въпрос само на това, че ние не контролираме представленията. Този контрол е нарушен, нарушена е психологията на взаимността в работния процес, а и след това в реализацията на представлението, Има нещо аномално даже и от това, че поради такива съществуващи взаимоотношения и проблеми разговорите са престанали да бъдат възможни. Контролът сам по себе си може да бъде регистриран, т.е. да влезе режисьора да гледа представлението, но явлението е такова, че махва с ръка и казва, че това е неоправимо. Кое то пък е плод и продукт на цяла инерция от поведения лични, персонални, а и организационно-структурални, които правят един затворен кръг, **към** който не знаеш как да подходиш.

Аз бих искал да преминем по-нататък по дневния ред, но ако ние подминем оценката на важността върху този проблем, да от-

делим нужното време, да седнеме с достатъчното време на това, което вие ще ни кажете като тревога и вълнение, а да се опитаме да търсим присъствена точка на причините, на какви сили действуват – малка според мен ще бъде ползата. Защото тази тревога и това вълнение всички го знаем – носим го, виждаме го, регистрираме го, усещаме го, а сме в състояние на безпомощност да подходим отнякъде. Незнаем от коя страна, от коя врата да влезем към проблемите.

Тази орел, рак и щуковщина не е в режисьорската колегия, тя е тотално в театъра, свързана е с различни по степен, преминаващи границата на правомерността и на реалността на оценката на претенции, на неяснота у нас, когато този сложен проблем на канене на хора от вън, на търсене на актьори. Ето, за една година ние сме тези, които вкарахме Кирил Варийски в театъра. И ние сме тези, които консумираме факта, че той във възпитана форма казва: "Излизам без никакъв конфликт" – не желая никого да упреква, но намирам, че въртя на празни обороти на този харман, т-е- че театърът няма нужда от мен. Това е за наша сметка. Купуваме една стока, която държим като резервни части и незнаем какво ще я правим. Но всеки е в правото си на такава постановка на въпроса, че мен ме интересува годината, с която аз реализирам моите творчески възможности. И той е прав за себе си. И всеки в известна степен от цялата актьорска трупа в изискването да се реализира и да бъде в обръщение е основателна. Ако разгледаме пропорциите на съпоставките на тези възможности, терени и тука положително пак ще стигнем до все този основен момент – що за театър е това, какви функции, какви задължения изпълнява, па-

рично предивсичко? До вчера сме се давили в една запушена бутилка - в един състав, който не е бил предмет на селекция, не е бил предмет на оглеждане - гръмнала е тази бутилка, получи се едно разкъсване на приемственост между поколенията, които съществуват в театъра, едно отношение у зрителя към Народния театър до вчера на основата на един творчески капитал на сцената на този театър, който изведнъж основно се преобръща.

Това ме изправя пред един много сложен проблем и аз мисля, че ние ако подминем такъв разговор и фиксираме поредните четири заглавия, и се насочим към правенето на съответното представление по системата на последователността аз, ти, той, тя - това ще функционира, но проблемите ще останат да висят. Нашият театър е обременен с такива проблеми. От нас излизат актьори, а ние консумирайки от това, че канейки хора сме обект на коментар от рода на колко сме примамливи, колко сме интересни, колко сме любопитни за този и онзи. Тогова кого да каним? Един контингент ще потърсим и ще вземем направо от ученическата скамейка, то най-долния пласт - младите. Но кого да вземем от това, което е стойностно от вън - с какво и за кого? Всичкото това са въпроси, които не са и не искам да ги натрапвам тука, измествайки един разговор да вкарвам друг.

Като пример само. Аз се зарадвах минали път, без това да е мое предложение като чувам коментара за Веселин Ранков. И след това чувам само резултата, че един решен въпрос със квартира при Военния театър е изчерпал този въпрос.

Това много ме тревожи по отношение на един друг проблем.

Ние взехме Стоян Алексиев, опряли сме се на него, натоварили сме го, пред него стои доста драматично ситуацията със жилище в София. Аз го говоря само за това, защото с него водят разговори на основата на предлаганото жилище. Той ще издържи два-три-пет месеца, плащайки по 200 лева наем и ще отиде просто някъде на друго място.

Не съм безразличен, още повече, че съм част от упреците, попадам под упреците за това взаимоотношение режисьори-актьори. Аз не съм безразличен към въпроса ако Марин Янев подаде молба и ще го освободим. Разбира се, че ще го освободим на принципа, който пожелае да излезе няма да го задържаме. Да, но къде сме ние в това износване на взаимоотношенията между нас и хора, които бихме искали да държим. Хайде случаите, когато ние сме убедената страна, че тук сме заложили напразно с лекота ще кажем да. Ами при другите случаи, какво ще правим?

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ

Въпросите са различни. На Марин Янев ние му уредихме жилище и явно причините за него са други, а при Стоян Алексиев са от жилищен характер.

АСЕН ШОПОВ

Аз казвам, че има цял спектър от въпроси и проблеми, които разискани тука по принцип, т.е. на принципна основа ще излезнат от сферата взаимоотношения между мене и Наум Шопов например, за това, че ние се разминаваме сега ей така по простата причина, че едно разпределение е имало такъв характер, но по целите и задачите на театъра, което също трябва да бъде разбиране. И ако аз съм приел

единият ход то е за целите и задачите на театъра, но неотърва на един или на друг и тези въпроси трябва да излизат от конфликтните взаимоотношения между Х и У, а трябва да бъдат принципно анализирани, принципно координирани.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ

Аз на Стоян Алексиев жилищният въпрос ще го реша. Обещавам ви. Но за всеки ~~аз~~ не мога да решавам въпросите. На Елжана документите стоят от две години в Комитета за култура. СГНС-то изобщо не ги приема. Военният театър има други възможности.

АСЕН ШОПОВ

Това го използвах за пример и го затварям в скоба, за да кажа, че въпросът, който считам, че е интересен за нас, е че ако ние намираме за нужно да разчепкаме този наш създаден климат на начин на съществуване в театъра, може би ще се доберем до някакви истини. А ако ние решим така, че полезният коефициент от словото, което директора произнесе е достатъчен страхувам се, че коловозът ни държи. Вие знаете, че като хлътнем трябва усилия за да излезем от този коловоз.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ

Аз тук посочих два случая. На Стоян Алексиев ~~аз~~ ще реша въпроса за жилището през месец май. Но на всеки ~~аз~~ не мога да решавам въпросите.

СТЕФАН ДАНАИЛОВ

Има нещо такова. Излиза, че повечето хора в Народен театър "Иван Вазов" идват първо заради кошницата – кошниците намаляха и второ – заради жилището. След като с идването си един актьор като Наум Шопов, който е основно лице в този театър, жилищният въпрос по който тичам от една година още не е решен, ние не бива да поставяме въпросът, че ти ще дойдеш в Народния театър и ние ще ти дадем жилище, Както Крамисир Марянов на шестия месец идва да поставя този въпрос.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ

Аз го отрязах веднага Красимир Марянов. Той е от София, живее с родителите си и е ерген. Какво жилище мога да **и**скам за него. Казах му, че ако не го устройва това, може да си търси друг театър.

Но за какво иска да си отиде Марин Янев, на когото жилището ние го осигурихме, Значи Марин Янев не е удовлетворен тука от...

СТЕФАН ДАНАИЛОВ

Но не е недовлетворен от тебе.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ

Аз не говоря за себе си. Аз не се чувствам виновен.

АСЕН ШОПОВ

Толкова повече, значи темата има право на живот щом както той е неудовлетворен. Той е неудовлетворен от тези; които трябва да бъдат в разговора. Затова разговорът трябва да се затвори. Той или ще започне и тук ще се получат приказки с часове, или ще се върна към конкретните изисквания на дневния ред. А приказката ми беше само дали ще намерим за целесъобразно да водим такъв разговор.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ

Аз също изложих пред вас някои мисли и казах, че вие можете да вземете отношение.

АСЕН ШОПОВ

Аз смятам, че това е тема № 1 по отношение на климата ни в театъра.

Във връзка с репертоара. Аз бих помолил на принципна основа, някак си ние като съвет да се изясни този пункт с Вазовото заглавие – дали е обвързано със съответната годишнина и е задължително или е в по-свободни граници. Това вече казвате вие – незадължавам никого, но неща да го преценим. Ако има такава годишнина нека то да се фиксира като задължителен момент. Защото аз споделих и с директора и пак споделям с вас тези моменти. Реализацията на "Службогонци" от Филипов в театъра, която е преди 25 години, аз съм я гледал тази постановка и по моя преценка това е много добър прочит на пиесата. Не говоря за самото представ-

ление като представление, а за пиесата като решение, включено към нея част от други произведения на Вазов, излезло извън интелекта на дома на министъра Балтов, прехвърлено в кафенето пред Народния театър (това, което беше на ъгъла в градинката, писателският клуб), т.е. с този елемент на псевдолитературните герои и цялата тенденция към столицата, редакцията, изданията, поезията и т.н. е една реализация на пиесата, която може би пореди това идване на заглавието срещу мене, а не от мене срещу него, поне за сега стои на твърде бяло петно съмнението ми, че ние бихме могли да застанем на това ниво, което е било представлението. И от тука са моите притеснения. За това ме занимава въпросът дали това е задължителен репертоарен момент с Вазов и да обсъждаме, да приема задачата, да потърся някакво решение или да предложа за да не държа в заблуждение театъра да потърсим услугата на гостуващ режисьор, който би могъл да реализира това представление.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ

Не е задължително.

АСЕН ШОПОВ

За да знам как да подхожда аз към репертоара. Имам предвид конкретно, а не обсъждането на заглавието, което направих миналия път. Този момент с Вазовото заглавие ме занимава много активно.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ

Аз миналият път по репертоара говорих много и немисля да взимам пак думата по него.

Аз съм много впечатлен от словото на директора, даже е малко да кажа впечатлен. Макар, че може да се разсъждава дали не е с известно закъснение това, което казвате вие, което ме провокира да мисля много и което в последната сметка е свързано с това, че като че ли за първи път пред нас е така открито поставен въпроса пред един реален факт, пред който сме. А не samozаблуждавайки се, че всичко върпи по мед и масло и всичко е наред щом като това е по марката на Народния театър. Мисля, че това вече е един добър знак за климата, който трябва да съществува по-нататък, за проблемите, които трябва да ни занимават и проблемите да бъдат казвани такива каквито са в момента и на нас, и на трупата. Тъй като целият този период, за който ние сме мълчали или сме говорили заобикаляйки истинските проблеми не ни е известно, че обратно – тъкмо тези процеси, които са предхождали всичко това, което сега става са вероятно и причината да са в едно твърде неблагоприятно положение. Това го виждаме всички. Не че имаше изненада у мен или у другите от това, което казахте като факти – всички ние го виждаме, но от именно факта, че се поставят открито. За първи път чувам от вас даже незадължавам нищо, свободно да се разсискват нещата, няма предварителна обвързаност.

Другият факт, който ми направи впечатление, че в края на краищата, режисьорите, добри или лоши, които са тука, все пак те отговарят за художествената продукция. Аз не намирам нищо лошо ако тази практика се върне. Неговоря за главен режисьор, а за ре-

режисьорската колегия, която практика сама по себе си вече ще сплоти в по-голяма степен колегията, ще ни накара повече да контактуваме, общуването между нас вече ще бъде друго, а не така срещайки се от премиера до премиера или от разпределение на разпределение - къде ходим, къде не ходим на премиерите си, къде не присъстваме на разпределенията и т.н.

Ще повторя, че намирам за крайно необходимо продължаването в някаква форма, може би не тази, която беше преди това, т.е. може и друга форма да се измисли. На съвети, както сега правим съвместно с литературното бюро. Правилно каза Асен Шопов, че това е истинският художествен съвет, който ако искаме да бъдем искрени може да даде преценка и реален принос със своите изказвания. Всички ние попадаме в това число на критикуване и в това число на кой от нас повече или по-малко има отговорност за съществуващия климат. Процесите са по-дълбоки и аз смятам, че едва ли тук можем на това заседание, където вече часът е 18.30 да ги разрешаваме. Може би тъкмо сега трябва да искаме да се насрочи специално събрание. И действително от тук нататък трябва да се започне жестоко бих казал вглеждане на ония неща, които ние смятаме, че могат да допринесат за излизане от това положение. Защото ние сме в неблагоприятно положение в момента. Говоря специално за Народния театър в момента. Вярно, че истината за целия български театър е такава, каквато я казахте. Но това нас никак не ни грее, че и другите театри са зле. Не говоря само за това, че тук има такива личности и режисьорски, и актьорски, и неговият облик е бил на съвсем друго равнище. Но мен например ме занимава невероятно много въпросът върху факта, че когато един от нас ре-

режисьорите започне да работи трудно може да създаде колектив от единомишленици, които стоят зад това произведение. Не говоря за това, че още като се чуе някое заглавие то започва да се плъве наляво и надясно. Някак си като че ли се опорочих и аз самият и свикнах да слушам вече тези реплики и не ми правят толкова впечатление, защото зад тези изявления стоят различни подбуди. Но напоследък те станаха толкова много, че не могат да не правят впечатление. Не може например да не прави впечатление на мен факта, че пет души дойдоха при мен да се отказват персонално, сочейки ми персоналната причина, че не съм им дал персоналната роля, която се казва П.Верховенски. И тези пет души смятат себе си като творчески личности, като морал, като може да над този, който аз съм определил да играе тази роля. Това е истина, не ме карайте да споменавам имена. Не е само от тези; които си отиват, но има и други хора, които и сега продължават да казват: "Да беше ми дал да изиграя тази роля..." и т.н. Това вече говори за една нездравост в мисленето. Някъде тука дълбоко буксуваме, заблуждаваме се, че милеем, говорим, умеем да критикуваме и т.н. Далече съм от това, че режисьорите трябва да бъдат лица некритикувани. Аз говоря за творческия процес, етапът, когато винаги настръхвам като трябва да се започне началото на една нова постановка. Голяма част от работата, за която вие казахте, репетиционният период се удължава, защото се изисква именно онова сплотяване и доверие на хората, които работят. А искам да ви уверя, че нито аз, нито моите колеги едва ли нещо друго имат предвид, когато правят разпределението, освен да намерят в тази разнородна труппа все пак най-точното, все пак най-доброто разпределение. От там-нататък започват най-страш-

ните мъки на обединяване на тези хора, които са с различен мантилитет, с различна нравственост, различни възможности, различни амбиции и твърде трудно поддаващи се на – не говоря за диктатура, а говоря за обединяване около идеята, около бъдещото представление, което ако то няма атмосферата на перетиционния период, мога да ви кажа, че никога няма да я има тази атмосфера и никога няма да има това представление, което би желал режисьора, което би желало ръководството на театъра. То не може да бъде такова, ако тази атмосфера не се получи, А тя не се получава и не е така просто обяснението ѝ и еднозначно, аз съзнавам в момента колко е елементарно да ви обяснявам, какво значи това да се сплоти този колектив днеска при мен, утре при М. Киселов, при Асен, при Димитрина и всичко това именно да бъде дело на театъра. И не е въпроса в това, че после аз ще следя представлението. Аз предварително знам, че не съм го направил както трябва това представление, за да го следя. Аз мога да ви кажа, че аз съм един от тези, които най-много са следяли представленията си, но особено голяма полза няма от това. Разбира се има, защото представлението, което не следя, то се разваля – едно от тези е "Чичовци", което започна да се разваля и даже скоро ще предложи да бъде свалено от репертоара. Аз самият ще го предложа, защото то с бележки не се оправя.

Мисълта ми е да разговаряме за онези вътрешни процеси, пружини, които обуславят тези процеси, за да се стигне в края на краищата до елементарното за мене и в никаква степен неприемливо твърдение за никакви противоречия между режисьори и актьори. Такива противоречия твърде, че не може да има и няма такива противоречия. Никой режисьор, започвайки постановка няма съзнанието, че

иска да направи лошо представление. Всеки има амбиции. В момента аз имам огромна амбиция като съм мислил от три години за това представление, да го направя. Не знам дали ще го направя, аз имам амбицията, вярвам, че мога да го направя, искам да го направя, но не мога да ви кажа ще стане ли. Вие ми казвате ще има ли публика? Искam да има и вярвам, че ще има публика, ако това стане така, както поне в моето въображение е оформено.

Твърдо съм убеден, че е назрял моментът тука, при нас, за такива разговори. Нямам предвид само този кръг, нека да бъдем търпеливи, да ни се кажат и нещата такива, каквито са.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ:

Ако желаете да направим събрание и с артистите.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ

Нека изясним нещата първо тука, т.е. ние да имаме готовност за едно такова събиране, а да не бъде просто формална среща, защото ние искаме просто да се съберем. Според мен една такава среща се нуждае от подготовка и даже продължителна подготовка за да се стигне до едно такова наистина сега накъде? Това беше така, но сега накъде? Как да вървим по-нататък? Сега хубаво говорим тука, но с това не се изчерпват нещата, нито се решават.

За това мисля др. Фучеджиев, че ние всички тук ще ви бъдем благодарни ако наистина това, което вие започнахте по своя собствена инициатива продължи нататък като откровен разговор между всички нас. Убеден съм, че ще има полза. Това няма да бъде само говорилня или възможност да се разтоварим по някакъв начин. Всички сме натоварени с много други проблеми за да мислим,

че тук ще се разтоварваме с неща, които касаят нас. Невярвам някой да не го боли за това, какво ще стане по-нататък.

Моето предложение е, подкрепям моят колега Асен Шопов, действително ако е възможно да продължим тези разговори.

ГЕОРГИ ГАЙТАНИКОВ

Това обединяване на колективите около режисьора не става по изкуствени, външни показатели. Не само с конкретния режисьор, за конкретната пиеса, а това се отнася и за съставите на театрите. Това нещо не може да стане по разпореждане, нито може да стане само с добро желание, То е като любовта и като таланта - или го има, или го няма. Или хората могат да притежават някаква привлекателна сила за да се обединят като приятели, като едномишленици, като хора, които искат да свършат заедно една работа или немогат. Това за мен е не най-големия и най-важния процент. Аз знам, че има колеги, особено между режисьорите, които биха застанали на по-крайна позиция, Знам това нещо, Но аз мисля, че това не е най-фаталния момент в нашата работа. За разлика от Асен, който каза, че сме се освободили от тежък състав, случайно събиран - аз мисля, че точно хората, от които сме се освободили пенсионирайки се са най-малко случайно събирани в този театър. Именно те са доста сериозно селектирани. Във всички театри, смятам, че не бива да е така, но особено в Народния театър. Това може да става в Театър 199, за театъра към НДК, някоя експериментална група към пл. "Възраждане", но аз не вярвам някой от вас да има толкова несериозно отношение към професията да смята, че в Народния театър трябва да се събират просто приятели. Това

немога да го приема, независимо дали съм аз в съвета, независимо аз дали съм даже в театъра. Тази позиция за мен е несериозна и непрофесионална. Има такива тенденции и една от причините по този начин да реагират някои хора в театъра и с такава лека ръка да са склонни да го напуснат е тази. Това е една от сериозните причини. Защото те по този начин влязоха в този театър и затуй с лека ръка са готови да се лишат от присъствието си в този театър.

Що се отнася до позицията на др. Фучеджиев аз категорично заставам зад тази позиция, че освен най-сериозните, жизнени съображения никакви други съображения не могат да ме заставят аз да разсъждавам върху това един човек иска ли да остане в състава. В момента, в който подаде молба, разбира сетя пък разгледана и сериозно се обсъди веднага трябва молбата му да бъде подписана и да бъде освободен.

СТЕФАН ДАНАИЛОВ

Връщам се към репертоара – това, което Енчо спомена като предисловие. Аз мога да се подпиша, че Галилей не е четено точно от 80% от състава на театъра. От този тесен другарски кръг излезе приказката за скучната пиеса. За Галилей се заговори, че няма да има никакъв успех още когато се е обсъждала тука за да влезе в репертоара, много преди хората да чуат за какво се разказва тази пиеса. Когато Асен Шопов събра целият състав от 50 човека и направихме опит да съберем отделните парчета, тъй като бяха репетирани отделни парчета, се чу пиесата за първи път от състава. Не искам да коментирам дали е четена от състава или не е четена. Става въпрос, че много преди да излезе тя беше обречена.

Не говоря за хората, които са по-леко ангажирани в работата, което е едно от най-лошите неща - щом не играя по-голяма роля - егати пиесата.

От друга страна. Тръгват "Бесове". Съставът на театъра никак не е запознат нито с литературното произведение, нито със случката за която се говори. Тя не е прочетена от целия Художествен съвет. Струва ми се, че ако състава прочете драматизацията във вида, в който започва да се работи вече ще има становище. Говоря за голяма част от актьорския състав. Защото ти ми казваш кофти е, абе чух, че е кофти и от тук-натам вече е много кофти. Но когато ти имаш поглед, имаш претенция за какво става въпрос и каква е цялата история не така безотговорно можеш да кажеш дали ще има публика или няма да има.

Затова моето предложение е следното. Има ли възможност заглавията четири или пет, които ще се определят за следващия сезон да бъде запозната по-голямата част от състава с тях. Все пак когато имат някаква конкретна представа, дали ще е Р.Болт или Островски няма да е такова безотговорно отношението.

Разговорът, който искате да се проведе не може да бъде разговор само от една страна. Енчо, разговорът, който и ти призоваваш не може да присъствува само едната страна. Трябва да присъствува и другата страна. Другата страна са артистите. Защото едва ли някой ще стане да каже, че тука не му харесва защото няма жилище или малка заплата получава. Разговорът ще добие друг характер. Тогава ще се заговори от една страна каква ни е режисурата, а вие от друга страна ще кажете какви са актьорите.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ

Това е елементарна работа. Тогава няма да има разговор.

АСЕН ШОПОВ

Защо, може и да има.

СТЕФАН ДАНАИЛОВ

Тогава какво да правим? Какъв да бъде разговорът. Разговорът да бъде между директора и четиримата режисьори – не е състоятелен – говорете си денонощно ако щете.

АСЕН ШОПОВ

Щом като се натрапва такъв разговор, ние можем да го подминем.

СТЕФАН ДАНАИЛОВ

Не се натрапва. Вие призовавате за разговор, който трябва да почне на една основа да видим какво става, не да чистим сметки. Ако след този разговор започне договорната система – разбирам, но още няма такава. Редното е и вие да чуete становището на някои от колектива. Аз говоря за тези, които огрят и които имат право на глас по повод продукцията. Тъй като представлението става, поклон на премиерата и от тук-натам все пак остават актьорите пред публиката. Ето защо ми се струва, че ако такъв разговор тръгне, може би трябва да има известни разговори тук между този състав, но пред хората трябва да се излезе. Защото винаги е имало неудовлетворена страна от страна на актьорите.

АСЕН ШОПОВ

Мога ли да допълня нещо, към това, което казваш. За да е действителен разговорът между нас не за да неутрализираме конфликта с актьорите, а да потърсим причините, които създават един такъв неблагоприятен климат, онази част от причината, която произтича от нас и ангажира преди всичко нас. С това бихме могли да тръгнем срещу състава – нашите активни могат да бъдат такива, а от вас изискваме еди какво си и ще чуем всичко което искат да кажат. На нивото на скандала такива са ни актьорите, такава ни е режисурата не може да има никакъв разговор. Аз казвам разговорът някой ден ще ни се стовари на главите, все едно дали го искаме или не го искаме, но във вид на кой крив, кой прав и да скандалничим на едно събрание няма никакъв смисъл. Но е казано, че като неможем да се обединим ще трябва да се разграничим за да се обединим след това. И положително ще се появят всичките основни, изходни моменти, в които трябва да се внесе яснота. Защото Гого, парадоксите не са в това, християнските повици за приятеля от приятеля. Абсурдното е, че аз имам двама души приятели в този театър, с които в момента не разговарям. Защото Наум Шопов идва от онзи театър, а конфликта ми е с Наум Шопов и с въпросния Марин Янев.

Има и още един абсурд. Защо съм в най-лобовните отношения с един състав на "Черна комедия" – да ме намажат с мед и масло и да ме ядат и в недопустими отношения със същите хора в един "Галилей", който е моя измислица, заглавие натрапено на театъра. Или заглавие от задачите, които Народния театър трябва да изпълнява във своите функции, които са му преписани. С безкрайните пазарлъци защо този обем, като можеш да съкратиш полезните минути, за-

що не ме освободиш — едно... второ... пето... и безкрайната верижна реакция до самия "Галилей".

ГЕОРГИ ГАЙТАНИКОВ

Защото не по приятелски причини, а и по професионални причини трябва да се задължат тези приятели да играят и тогава, когато имаш нужда от тях. Не само главната роля, която искат те да изиграят, а всяка роля, която му даваш.

АСЕН ШОПОВ

Следователно се връщаме на проблемите тук най-напред между нас на тази маса.

СТЕФАН ДАНАИЛОВ

Моето предложение беше, тъй като май месец чука на вратата дали има възможност заглавията, които тук са обсъждани миналият път и сега, част от тях да бъдат предоставени на хората. Защото, когато тук се определи кое и се отиде на разговор с колектива, което правим едните ще кажат не го знаеме или нямат становище

АСЕН ШОПОВ

Но трябва да допълня и това е последното, което трябва да решиме да размножим материала, за да е възможен за прочит. А първото все пак си мисля, че е поглед към четири заглавия от репертоара с наше активно отношение към това — можем ли да измислим четири такива заглавия, които да отговорим на едно първично изискване в момента. С четири заглавия да се опитаме да покрием максимално бройката от негодованията в театъра. Това е единстве-

ният пункт, на който аз бих възразил първи, че не ми е това заниманието в един театър. Заниманието ми е да ме ангажират с онези четири тематични заглавия, които ангажира афиши на театъра. Тази година, по тази и тази причина искам да правя точно тези четири заглавия не аз и той, а Народен театър "Иван Вазов". Но сега мога да направя една крачка назад и да кажа да - ние сме такъв батак, такава яма, че първото като че ли което можем да направим е да успокоиме невротизираната обстановка е опит да покрием процентно състава. А войната е срещу това, че не играят.

СТЕФАН ДАНАИЛОВ

Коя война?

АСЕН ШОПОВ

Войната между състава и режисьорите.

ГЕОРГИ ГАЙТАНИКОВ

На теб ти правят фасони тези, които играят.

СТЕФАН ДАНАИЛОВ

В момента са заангажирани в работа над 26-30 човека от 52-ма. Двадесет на сто са никога неиграещи. Винаги ще има трима-четирима неудовлетворени в момента от Енчо Халачев, които веднага са готови пред тебе да плюят всичко останало. Следващият ще бъде, когато излезе разпределението и тези пет човека ги няма. Много добре се знае, кой в момента носи знамето в театъра против нашата режисура. Хора, които бяха ангажирани в твои пиеси и в неговите пиеси, но ако те не съществуват в разпределенията и веднага стават трибуна на неудовлетвореност от работа. Тридесет човека в момента работят.

АСЕН ШОПОВ

Тридесет работят, а пет души претендират за роли.

СТЕФАН ДАНАИЛОВ

Аз това ти казвам, че не е това, което ти мислиш. ~~Вър-~~ши тая, че не съм удовлетворен понеже не работя. Аз мога да ти кажа, че от играещите артисти Мария Стефанова е тая, която не е играла от две години и тя е човекът против тебе и против него. Предполагам, че Жоржета не е удовлетворена – говоря от играещите артисти. Една група са недовлетворени от това, че играеме навсякъде дупки и искаме да играеме големата работа и това е. Но в момента съставът е от 52 души, от които ти се каза – 10 или 15% никой няма да ги вземе, поради несъстоятелност.

АСЕН ШОПОВ

Но колко от тридесете, които седят на масата активно работят?

СТЕФАН ДАНАИЛОВ

Затова ти казвам, че не е това, което ти подаваш.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ

Искам и другите режисьори да вземат отношение – Младен Киселов и Димитрина Гюрова.

ДИМИТРИНА ГЮРОВА

Аз малко се съмнявам, че размножаването на четирите заглавия и предоставянето ^{им} на трупата в настоящия момент, дори ако това технически е възможно ще свърши полезната работа и ще доведе

до желания ефект. По много причини.

Една от тях е следната. Когато се казва заглавието "Луди пари" на Островски аз имам предвид, че трябва да се направи нов превод на произведението. Пиесата е поставяна 22 година в превод на П.Атанасов. Ако остане в репертоара и аз се ангажирам с нея, трябва да направя сценичен вариант, който ще бъде предоставен на вниманието, когато бъде готов. Ако тя сега се прочете, те ще кажат това е остаряла работа, демодирана история, защо ни занимавате с това. Това е положението.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ

Това е въпрос, на който аз веднага ще отговоря.

Аз, който нямам висше театрално образование, мога да кажа, че не познавам пиесата на Т.Уйлямз. Но за другите, не ~~не~~ хора с висше театрално образование, които претендират за това и онава, които са завършили ВИТИЗ, които не знаят "Луди пари", "Заговорът на Флеско", "Милионерът", "Майстори" и т.н. това не са никакви театрали. Това е срамно.

КОНСТАНТИН ИЛИЕВ

Това го има във всяка библиотека.

СТЕФАН ДАНАИЛОВ

Аз ви казвам от какво трябва да се пазим. По този начин пак ще заговорят.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ

Те няма да получат никога от мен "Животът на Галилей" да им го размножавам и да им го давам да го четат. Библиотеки

колкото искаш.

Димитрина Гюрова, искам да продължиш нататък.

ДИМИТРИНА ГЮРОВА

Що се отнася до другият въпрос, аз съм нов човек тук и с огромно внимание слушам изказванията на колегите и се заразявам от проблемите и от тревогата по тези нерешени проблеми. Но на мен ми се струва, че наистина преди да се тръгне на среща със състава в това отношение аз споделям мнението на моите колеги-режисьори, преди да се тръгне на среща със състава, която в тази обстановка на превъзбуденост на духовете много лесно може да се изроди в конфликтен сблъсак, за което очевидно има сигнали и предпоставки. Преди да се тръгне към такъв ход, би трябвало той добре да се обмисли, добре да се подготви и наистина в режисьорския съвет ако той се смята за съвет в този си състав, на режисьорската колегия съвсем пък в тесния състав на режисьорите, които работят в театъра, трябва да се водят предварителни разговори и да се знае за какво се отива в трупата. Така - дайте да разглеждаме проблемите на Народния театър - това до нищо няма до доведе. Трябва да се изведе проблем - разговаряме по този проблем. Да кажем проблемът за художественото равнище на нашите спектакли в последните два сезона. Казвам съвсем наслуки нещо, не съм подготвена за това и не съм аз човекът, който ще посочи темата на разговора, защото съм сравнително нов човек. Но на такъв разговор трябва да се отиде с предварително подготвена - не готова програма, но предварително подготвен ход. Иначе разговорът разбира се, че ще вземе онези посоки, които в момента ще се отпушат на евентуалната среща. Никой не може да го предвиди този разговор. Но трябва да се отива

с известна подготовка.

Аз споделям схващането, че трябва да се води бих казала нормален организационен и творчески живот, трябва да води режисьорската колегия в театъра. Странно ми е, че тя не се събира и че събиранията стават от разпределение на разпределение или от премиране на спектакъл на приемане на спектакъл. Струва ми се, че не е нормално. Съществува известният принцип на образуване на театрални колективи в света, когато те се формират около една водеща личност. Но съществува и другият също така известен принцип, когато един творчески организъм се ръководи от режисьори. Това е този случай. Случаят е Народният театър. Когато една силна труппа, независимо от всичките ѝ слабости, минуси, настъпили нарушения и т.н., когато една силна труппа се ръководи от колектив от хора. Струва ми се, че този модел е модел на Народния театър. Следователно този колектив трябва да води нормален, вътре в себе си нормален, творчески и организационен живот.

Аз се присъединявам към коментара, който чух тук от моите колеги, досега нямам лични впечатления, но очевидно тука има повече натрупани мълчания и болки. Присъединявам се към апела да се възобнови нормалния ход вътре в самия механизъм, за което и Вие говорихте и говорихте твърде убедително и с твърде заразяващо въздействие и тревога.

На мен ми се струва, че тръгването към открит разговор с труппата е неподготвено в момента. Струва ми се, че на това нещо трябва да се отиде по-късно и с по-солидна подготовка. В момента е най-актуален въпросът за нормализиране на функциите на

ръководните звена. Специално на това ръководно звено, за което сега става дума.

Това са съображенията, които в момента мога да споделя.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ

Младен Киселов има думата.

МЛАДЕН КИСЕЛОВ

Повечето от нещата се казаха. При всички случаи смятам, че най-главен въпрос в момента трябва да бъде изведен от всички въпроси, които се засягаха и около него да бъде обединена евентуалната среща на нашия състав, който сме тази вечер с актьорския състав. Предполагам, че би засегнало най-пряко всички един разговор, който би бил художествено продължение на срещата, която направи др. Фучеджиев със състава, която имаше организационно-технически и организационен характер. Т.е. когато бяха назовани новите условия, в които се намираме - организационни технически условия, финансови условия и тъй като според класици-те на Марксизма политиката зависи от икономиката, а не обратното, то правилно беше първото събрание да бъде икономическо. А в нашите условия политика значи художество, т.е. художествената политика, която следва от икономиката, която вече знаем в какви рамки ще бъде и как ще бъде. Смятам, че нормално и правилно би било ако ние проведем събрание в което, да се изслушаме едни други най-ваперед, събрание в което болшинството от колегите да имат време и възможност да се изкажат по един такъв въпрос - с каква

художествена политика като следствие театърът да отреагира на икономическите условия на новата икономическа ситуация, която е поставена. Защото ние можем да говорим за взаимоотношения, за трупа, за репертоар и т.н. според мен само след като решим основният въпрос — ние и семействата ни ще имат ли гарантирана заплата следващият сезон. Съзнателно концентрирам въпросът върху това, тъй като смятам, че първият месец, в който ние ще се изправим в касата и ни кажат, че няма да получим онова, на което разчитаме ние и семействата ни и ние моментално ситуацията в театъра ще се измени драматично. И ръководството на театъра тук в този състав, който сме сега трябва да има алтернативни варианти. Иначе ако ние влезем неподготвени в един сезон, в който вече икономическата конюнктура ни е сервирана и тя не се обсъжда, обсъждането на всички въпроси ще трябва да бъде в сферата на това не става — вариант; онова не става — вариант. Задължително! Ако това не го направим значи ние ще подходим самодейно към една ситуация, която може да ни изненада, повтарям с финансови неочаквани неща. Поради което смятам, че такава среща е напълно необходима и то точно от гледна точка на толкова в момента ширещо се понятие като плорализъм и гласност, тъй като всички по отношение на бъдещият сезон, всички — от хората, които сме тука до всеки член на трупата и всеки технически работник сме обвързани с реализирането на тези 210 хил. зрители. Всички до един. И в този смисъл ако ние успеем да осъзнаем това става бавно, но да реализираме брой зрители за да ни гарантира заплатите — всичко останало е № 2. Предполагам, че едно такова събрание бързо трябва да бъде

насочено в тези релси, съзнателно от ръководещия събранието за да не се спускаме в приказки, които до този сезон включително бяха възможни - актьорски театър, режисьорски театър, атмосфери, кой кого приема, кой кога не приема...

Другари, едно нещо ми направи страшно впечатление, когато започнах работа в Щатите. Никакви конфликти между актьорите, които са събрани случайно и много често не се познават един друг. Защото в момента, в който не се репетира днес, а премиерата е фиксирана, в момента в който днес не се репетира по някаква причина цялата трупa, която не работи сяда да реши защо не се репетира, какъв е проблема и той да се решава, утре трябва да извършим двойна работа. Защото датата на премиерата няма да се отложи по икономически съображения, не по художествени.

Мисля, че икономическата власт в момента е решаващото нещо, което ние трябва да се обединим, мислейки как да решим този проблем. Смятам, че от тук всички въпроси свързани с това какво да се прави догодина трябва да се обсъждат, действително когато се изслушат колегите, как те си представят влизането на 200 хиляди души в театъра. Нека да ги чуем, нека и ние да се изкажем по този въпрос, нека събранието да има тема. Художествена тема и политика в резултат на фиксираната икономическа ситуация, която не подлежи на промяна, колкото и да мечтаем за такова нещо. Няма да мръднат от тука нещата, Ние ще трябва да ги вкараме тези 200 хиляди души.

Примерно. Ние вече имаме опит от това предстоящо турне, което преди да е тръгнало вече е източник на напращение и ние няма да минем догодина без подобно турне. Няма ли възможност

театърът в репертоарната си политика, за да отговори на икономическата си ситуация, да предвиди начина, по който Народният театър ще събере зрителите от турнето. Условно казано. Защо трябва да се пътува с една от постановките ни, която да се приспособява, в случая "Сън", който трябва да пътува има малки приспособления. Но "Чичовци" се оказва технически непоставима, където го планирахме.

Смятам, че ако трябва да мислим перспективно, а ние сме длъжни да го направим, с варианти да имаме готовност, театърът трябва да си представи по най-простия и художествено защитим, без пошлости, начин как да влезе в една спортна зала, да излезе на един летен театър, с какво художествено нещо пред хилядната публика и да прибере съответните си трудове. Иначе, адаптирайки спектакли правени за тука с това осветление, с тази техника, с тези размери на сценичната кутия, собрнато към четвърта стена представление в условията на един летен театър - примерно адаптирайки сега "Сън" към огромния площад на Варненската сцена - можете ли да си представите?, т.е. ние ще закрпим някак си положението. Но би трябвало, според мен, да осигурим достатъчно художествено убедителен начин да реализираме, а публика Народният театър има заради трупата си, заради имената в нея, една бъдеща резервна такава ситуация. Смятам, че първото нещо, което трябва да направим е да се изслушаме, колкото и време да ни отнеме това. Защото всички разговори, които се водят, те се водят преди всичко, според мен, вече от гледна точка на сезона, който идва, как ще излезем от него, след като всичко финансово вече опира до

нашите решения, а не само абстрактни идеи. Мисля, че тук една богата, сериозно направена, премислена, със сериозен сценарии концертна програма с откъси от наши спектакли, с песни, със стихове – една програма, която е решена двучасово с участието на цялата трупа на театъра, която може да бъде реализирана на всякаква площадка, в която има предварително художествено решение неща е един възможен изход.

Ще се пътува догодина. Това е явно. Дайте да направим четирите си заглавия за голяма сцена без ужаса да бъдат адаптирани. Смятам, че дори едното от четирите ако бъде в тази програма в това няма нищо лошо и нищо страшно. Всички отиват към самофинансирането – навсякъде. Защо трябва нашият театър да бъде нато че ли привилегирован. Но то не е такова вече.

Смятам, че онова от което се нуждаем всички в момента е да се изслушаме. И в този смисъл е много важно воденето на събранието да бъде корегиращо изслушване, а не онова, което мисля, че е много опасно (Димитрина Гюрова говори за това) – всеки който чуе нещо свързано със себе си веднага да скача и да реагира, защото това е безсмислено. Ние трябва да излезем срещу ситуацията с художествен отговор. Ние трябва да предвидим. От тази гледна точка мисля, че едно предварително обявено събрание, свързано с подготовка на участниците вътре по определена тема може да бъде плодотворно. Но въобще дайте да говорим за ситуацията в театъра – въобще, това ми се струва много опасно. В смисъл нецентрирано. Всеки един от колегите ни как си представя бъдещият сезон от гледна точка на новата ситуация, която е в театъра. Вие направихте това събрание, подчертахте, че ситуацията е нова и че всички трябва да си дадем сметка за това.

По старата инерция на този театър, всички смятат, че е дворецов и поради това ще може да се измъкваме. Мисля, че вече не е така, защото е ясно, че съответното Министерство тука гледа на нещата по друг начин. И ние няма да променим нещата там, защото пък отонва министерство има картбланш и това го знаят всички. Каквото каже Стоян Овчаров – става. И в този смисъл трябва да сме наясно. Щом е така театърът трябва да иманякакъв отговор. И този отговор мисля, че не може да бъде дело само на тези хора, а трябва да бъде дело все пак на състава, който ще го реализира заедно с нас. От тук започва обединяващото.

Така си представям нещата и предлагам това събрание да бъде с тема, с регламентирано изказване – примерно 10 минути. Контрехтна тема и регламент на изказването. Това е организационно нещо, което трябва да предхожда събранието. От тук натайк да направиме изчисление колко време би отнело това и тъй като въпросът засяга всички ни ако трябва пет-шест часа да отделим, но то да стане нещо от чиято стенограма после в този състав да може да направиме някакви изводи.

Нека този проекторепертоар бъде разпространен пред състава като един от поводите за изказване. В този смисъл как ще стане човек и ще каже, че не е чел тази пиеса – тука има момент на работа, която трябва да се извъши от другите хора, след като те също като нас отиват в касата. А всъщност хората поставят въпроса така: утре ще ни кажат в касата, че нямаме заплати, а решавате вие.

В този смисъл, смятам, че въпросът наистина е общ и трябва да бъде решаван чрез едно добре планирано събрание.

Това е моето мнение.

КОНСТАНТИН ИЛИЕВ

Понеже Младен Киселов се опита да канализира нещата аз ще се опитам да продължа в тази връзка.

Аз лично в преломни събрания да се събера и да си кажем всичко и от днес нататък да стане друго не вярвам. Освен ако действително едно такова събрание може да се предложи на аудиторията нещо конструктивно да се прави. Въпросът опира до това как театърът ще отговори на определена икономическа ситуация, в смисъл да имаме повече публика. Страхувам се, че като се изправим да чуем какво ще каже аудиторията, няма да чуем нищо повече от това, което знаем. Простата причина, че има нерешени проблеми, в които ще се излезе пак пред съзава, че проблемите са нерешени и подлежат на решаване, поради определената вид икономическа ситуация. Тука се казва, че театърът трябва да има по-особена идейно-художествена политика, а всъщност театърът не е поставен в по-особено икономическо положение. От това противоречие много трудно ще се излезе.

Да има повече публика значи две неща, според мен. Първо - икономическият натист, който трябва да изпитаме всички ние да може да се реализира в добрия смисъл на думата. Второ - художественото ниво на това, което се прави да се повдигне.

По второто, с добри пожелания нищо няма да се постигне - от днес аз ще почна да поставям по-добре, от днес аз ще игра по-добре. Незнам това на практика как се осъществява. А по икономическата страна на въпроса аз доколкото съм отстрани в тези неща не съм специалист и тук само слушам хората, които се занимават с тази работа все пак имам впечатление, че един основен въпрос не е

56

решен. Това е въпросът за заплащането според това, колко участвуваш. Тези прословути 40%, които не можем да минем за премиалните ще бъдат спирачка абсолютна. В края на краищата Народният театър не е камерен театър и ако иска той да си изпълнява функциите, трябва да прави голяма драматургия. Голямата драматургия предполага голям персонаж от малки, средни, епизодични роли и статисти. Ако хората, които играят малките роли - вече имам достатъчно наблюдение в достатъчно репетиции, не само в този театър, ако те не са заинтересовани да играят, а не само да присъствуват всяка режисура ще бъде спъвана.

С какво ново ще се явим пред актьорите, ще им кажем пак, че въпросът стои така, неможахме да го преодолеем, положението е такова. Лично аз съм с известни съмнения от ползотворността на един такъв разговор. Нече по принцип се обявявам против, но ако действително няма с какво да излезем ще стигнем пак до кавгата режисьори и актьори.

А що се отнася до това, че освен художествено качество на спектаклите, явно нещата опират и до самите заглавия. В смисъл, това заглавие ли е, което ще носи публика или не е такова заглавие. Аз мисля, че в това отношение едва ли ще чуем нещо ново, защото нещата са пределно ясни. Ясно е кои пиеси носят публика. Публика води булевардният театър, публика води и театърът, който по определени причини разбутва табута или върши работа, която работата би трябвало да върши пресата или публицистиката, а по ~~определени причини не я върши~~ ~~тогава тълпите се явяват~~ ~~пред театъра~~, тогава отиват да гледат и нещо, което е направено дори с примитивни средства.

Ето това са проблемите, които ще се изправят на едно такова събрание и могат да го направят неплодотворно.

Аз неznam сега обсъждаме ли репертоара или не го обсъждаме, защото пак във връзка с това, което казвам, защото аз съм много с очакване на това, което Младен Киселов ще направи през следващия сезон. Имам усещане, че в момента е в много добра форма и това, което чувам за Перник..... Примерно едно такова заглавие, което ще застане в средата на сезона като пиесата на Р.Болт аз лично не съм убеден, че това ще бъде касово заглавие. Ето сега говорим за неща, които веднага след себе си крият въпросително. Това е една пиеса, която твърде много би трябвало да ангажира мисълта на зрителя. Второ до голяма степен повтаря проблематиката на Галилей – един човек, който или трябва да направи компромис, или да отиде на кладата (в случая на гилотината). Не съм много сигурен, че зрителят така ухотно ще влезе в салона, даже и ако го направим на високо художествено равнище.

АНТОНИЯ КАРАКОСТОВА

В тази дискусия слушах много внимателно режисьорите ни и знаейки достатъчно добре настроенията, които изникнаха тъй като отдавна ме занимава проблемът има или няма конфликт все пак между режисьорите на този театър и трупата. И всъщност от къде идва коренът на противоречията на една болезнена, изострена атмосфера, в която все по-често напоследък се озоваваме. Струва ми се, че ние наричаме конфликт режисьори и актьори нещото, което би трябвало да има други измерения и друго разшифроване на проблема.

Опитвайки се да разбере какво носи удовлетворение на актьорската трупа, понякога е съвършено загадъчно като вкус даже. Защото "Сборен пункт" и "Големият род" и до този момент^{са} едни представления, които са страшно амортизирани като художествена структура, к които даже в много отношения не мога да ги нарека изкуство, но носи удовлетворение на актьорите до голяма степен заради реакция. та на публиката, заради контакта със залата на репликово равнище, на ситуационно равнище, но спектакълът радва залата и актьорът изпитва онова удовлетворение, което от други неща бяга. И ми се струва, че тука Стефан Цанев, Иван Радоев, изобщо нашите съвременни автори намериха нещо, което - не говоря за проблематиката дори, а говоря за състава на техните драматични произведения - те налучкаха нещо, което е много близо до същността някъде и до необходимостта, както за актьора, така и за публиката на днешния театър. Това е един по-контактен актьорски състав. Едно по-голямо удовлетворение като актьорска задача и като присъствие на сцената.

В това отношение, замисляйки се на тема защо Енчо Халачев например, никога не може да се говори за конфликт в "Американска терапия" и в "Престъпления на сърцето" събрана актьорска работа и контакта с режисьора е друг. В същото време на голяма сцена има също такива представления. И в последните български заглавия. Тринадесет души са в "Дякона Левски" - верно, имаше и проблеми, но те бяха от по-друго естество. Въпросът не беше неудовлетвореност от работата. "Сън" - удовлетворение за актьора.

Това е едното. Но в същото време, когато погледнем какъв е интересът долу в залата, трябва да ви кажа, че на равнище

с българските съвременни автори не трябва да бягаме от изумителния интерес, с който се ползват "Пред залез слънце".

Значи естествено е, че ние все пак подбирайки репертоара не можем да се откажем нито от Хамлет, нито от Галилей, нито от Бесове. Може би ритмически организирайки този репертоар не трябва да натоварваме трупата с поредни заглавия от този порядък.

Искам да **отворя** ~~ро~~ ~~ще~~ ~~щедна~~ скоба. Знаете ли колко хора се обаждат и питат дали играем "Под игото" след излъчването по телевизията. Изумителен възторг и търсене на спектакъла, който си отиде. Значи става въпрос и за нещо друго. Става въпрос и за някаква визуална представа на хората към това, което ние правим.

ПЕНЧО ЛИНОВ

Това събрание, за което акцентирано се говореше тук, аз смятам, че то може да бъде във два варианта.

Първият вариант е никаква подготовка - да се остави състава да говори произволно за каквото иска, при което ще настъпи пълен хаос. И след това ние тук в този състав да анализираме. Темата ще бъде зададена, но пълна свобода на изказванията.

Вторият вариант е ние предварително тук да разсъждаваме дълго и ние да изясним за нас къде са **з**дравите неща и кои са перспективните действия, които трябва да извършим. Тогава да ги внишим на състава и да видим как той ще реагира. Аз лично съм за втория вариант, макар, че и първия има смисъл - какво мисли състава? И след това можем да анализираме неговите изказвания, колкото и хаотични да са. Аз съм привърженик на второто. Но дали имаме сили да говорим открито и ясно, искрено - в това малко се

съмнявам. Но трябва да имаме сили тук да изясним темата, ние да набележим нещата и да ги внушим горе. Ако те ги корегират отново да се върнем тука. Така мисля аз.

БАНЧО БАНОВ

Тук се казаха много важни неща, Особено това, което каза Младен Киселов. Обаче ми се струва, че трябва да уточним един друг въпрос. Ние все пак сме Народен театър "Иван Вазов" и ние да помислим твърдо и ясно за лицето на нашия театър. Нашият театър не бива в никакъв случай да се отказва от своята сила, от своето умение, способности да прочита големите произведения на изкуството. И тука ние трябва да си дадем сметка до колко ние умеем да го прочетем или ако не сме успели, защо не можем да го прочетем. Аз смятам, че ако Народният театър не може да прави големата класика, това не е по силата на друг театър. Тогава всички трябва да си вземем шапките и да си отидем вкъщи. Аз смятам, че големите автори, големите човешки съдби трябва да намират място на нашата сцена. И нашата сила трябва да бъде именно там. И тука да не може да се мери никой с нас. Това е едната точка, по която ние трябва да бъдем пределно ясно, да имаме рамки на нашия театър. Да не бъдем с едно общо лице — пиеса, която се прави при нас, трябва да не може да се прави на друго място. Аз не говоря като художествено нещо, аз говоря като тема, като това, което наричаме класика.

Второ. Аз мисля, че — ще отворя една малка скоба — смятам, че съставът, който аз заварих тука преди 20 години, в него имаше хора, които си знаеха мястото. Много хубаво се знаеше от

трупата кой какво може да играе. Аз мисля, че лично моята беда е, защото аз съм много мек човек, когато дойде някой да ме пита защо не му дават тази роля, аз немога да му кажа, че не е за тази роля.

Тази скоба я отварям за да кажа, че когато ние назначаваме хора, аз си мисля, че ние трябва да вземаме хора, които да поемат компримарните роли, който е дошъл тука и знае, че няма да играе Николай Ставрогин и Петер Верховенски, а ще играе ролята, която той е ансамбъл. В този театър имаше блестящи изпълнители на компримарни роли.

ПРЕДС.ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ

Другари, на мен лично ми е трудно да измисля друга тема, освен за проблема на предстоящата работа на театъра, която може да послужи за повод за разговор на различни теми. Друга тема, която би предизвикала най-жива реакция на театъра ми е трудно да измисля, след темата за предстоящия репертоар, която ние можем да предоставим на вниманието на художествено-творческия състав. И с тези заглавия, които ще бъдат раздадени една седмица или десет дни предварително, откъдето ще започне разговорът, Където ще се предявят претенции - първо за заглавия, които аз искам да играя; второ - за заглавия, които аз смятам, че няма защо да се правят, защото аз не искам да играя. Трето, защото този режисьор постъпва по еди какъв начин, Четвърто - защото този актьор се смята за еди какво.

Определено казано, аз лично много не вярвам на резултати от такава работа, но ние сме длъжни да поставим пред нашия колектив - художествено-творческия състав на обсъждане този план-репертоар, който обсъждаме тука. Това е практика, която се прави

навсякъде. Тя е правена и тука, понякога и не е правена. Аз нямам никакво намерение да отпечатам тези заглавия и да ги давам на 60 души да ги четат. Но тези заглавия, на които ние спираме вниманието си, утре ще бъдат раздадени на всички членове на колектива.

На 11 май, четвъртък от 14.00ч. ще бъде насрочено събрание, на което ще се определи предварително дневния ред. Аз ще направя ~~едно~~ изложение по въпроса, след ~~како~~ ^{когато} всеки ще има този лист в ръцете си, ще има възможност да помисли, ще обявим регламент 10 минути и уговорката, че извън този проекто-репертоарен план всеки изказващ се може да поставя всякакви въпроси, свързани с работата на театъра.

В изложението, което ~~аз~~ ще направя, ще засегна в съкратен вид въпросите, които поставих ~~тука~~ на това заседание. Смятам, че това ще бъде достатъчен повод да стане сериозен разговор. Друго ~~за~~ за този колектив не мога да направя.

За какви недоволства се говори тука? ~~Говори~~ за недоволства, създадени от това, че пет души искат да играят ролята на Петер Верховенски и на Николай Ставрогин. Това, което имат да кажат, да бъдат любезни да станат да го кажат. Това, което си икономисат - аз отговорност не нося. ~~за това~~ На когото мога да дам отговор, ~~аз~~ ще дам, ~~текста~~.

Съгласен съм с Младен, че в момента ~~ние~~ трябва да дадем възможност на хората да кажат всичко, което ~~те~~ мислят. И тази възможност ще им бъде предоставена. Но с един апел да бъдат конструктивни, а не всеки от собствената гледна точка, от неговия интерес да говори, че този театър не може да направи репертоар.

ДИМИТРИНА ГЮРОВА

Трябва още веднъж да прецизираме листата и след това да я раздадем. Значи утре неже да се раздаде.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ

Ще я раздадем на 4 май.

РАСЕН ШОПОВ

Има един технически момент и ако разрешите мога да го изкоментирам.

Малко условно е нашето разсъждение върху бъдещият репертоар. Сега се репетират "Бесове" Когато "Бесове" излезнат на премиера ние нямаме продукция за сцената. От тук нататък един такт назад, значи да решиме не заглавие за репертоара по принцип, а първото задължително нещо е кое заглавие с останалите, свободните от "Бесове" хора може да започне първата успоредна работа. Като смятам, че "Кендида" ще е излезнала преди "Бесове" и включвам и този състав. Ако ние не направим това, вече сме под ударите на един от конфликтите за това, че ние не връзваме такъв механизъм, който да изработва поток на оползотворяване на сцената. Когато "Бесове" свърши и ние започваме отново да разпределяме, почваме на маса и се получава едно изяждане на възможностите на сцената за поемане на продукция, която при тях отива като резултат вместо четири-три заглавия, вместо покриване на състава - за този сезон мина с две пиеси. Предварително като си направят сметката, че до май ще излезе това и това, те си казват: "Значи нас ни няма в работата". И от тук започват голяма част на настроенията.

Тогава първото репертоарно заглавие е въпросителен знак коя пиеса ще се окаже възможна със свободните от "Бесове" да застъпи на следващия ден след "Бесове" на сцената.

.... Няма свободни хора.

АСЕН ШОПОВ

Как няма хора? Търси се такава пиеса, която да реши този проблем.

СТЕФАН ДАНАИЛОВ

В същото време говорим и за финансов проблем

АСЕН ШОПОВ

За много неща говорим.

СТЕФАН ДАНАИЛОВ

Кое е по-важно в случая?

АСЕН ШОПОВ

Аз напълно споделям необходимостта от втория важен разговор, който поставя Младен Киселов-среща със състава на тема, а след яснотата по финансовото положение, по проблемите, които поставя пред нас такива и такива изисквания, какви са нашите проблеми по отношение на художествените реализации. Но аз имах предвид разговор тука между нас. Ние несме наясно с много от проблемите, които ни ангажират с така наречената атмосфера и взаимоотношения долу в състава. Когато аз говорих имах предвид преди всичко този разговор между нас. За това, че да кажем платформата Народен театър, за която говори Банчо Банов трябва да бъде на ше общо убеждение, т.е. онази точка, която ще ни събере като убе-

деност и респективно така да се защитава пред състава. Иначе ние сме вече разпиляни и уязвими през импонира ми това, защото то резонира така долу или то ме ангажира със задачи и т.н. А репертоарната платформа е някаква енигма, малко случайно съчетание на търсим добри заглавия. Но малко въобще, след като не можем да ги разположим и не можем да обхванем 60% от напрежението на трупата, че тази година ще работя тези, а догодина белки това напрежение легне върху целия състав. Защото едно заглавие като "Сън", което е ясно, че ще върви този сезон, следващият активно и вероятно нататък, вече обсебва един творчески ангажимент на фигурата Наум Шопов. Още едно заглавие може да го покрие в "Бесове" и ще се изправим пред другия въпрос, че имаме 10 души в състава, които претендират със същите амбиции. И ако не ги подхранваме, ще подхранваме обратната страна на конфликта и на презумцията работите с този, работите с онзи, а с нас не работите.

Може би са малко неприятни и горчиви тези неща, но те са неприятни и за нас. Преди всичко за нас.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ

~~Ние~~ Когато правим репертоарния план, ~~ние~~ I не подподреждаме първо това, второ това, трето онова и т.н. Ти си прав, че когато излезнат "Бесове" и "Кендида" ~~ние~~ можем да търсим начин, вариант за следваща пиеса.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ

Това трябва да бъде принцип.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ

Така се мъчим да го степенуваме, но в подобен случай на мен ми се казва, аз немога да направя разпределение.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ

Аз ще ви кажа, че немога да направя в този случай разпределение. Добре - ще направи следващият колега разпределение. Това е принципът.

СТЕФАН ДАНАИЛОВ

В пет часа ви попитах кое е следващото заглавие, което ще подкрепи следващия сезон и за малко щяхте да ме набиете. И в осем часа пак дойдохте до същото.

Става въпрос, че сега работата е двуяка, дори трияка. Твой ред е - двама от свободните артисти, които биха могли да работят те могат да кажат неискаме с него да работиме.

АСЕН ШОПОВ

Като неискат с мене да работят ще поставя аз този въпрос горе на събранието да се ориентирам по въпроса за процента неискащи с мене да работят.

СТЕФАН ДАНАИЛОВ

Ти трябва да проведеш един такъв разговор.

АСЕН ШОПОВ

Искаш да кажеш персонално ли. Такъв разговор персонално няма да вода.

СТЕФАН ДАНАИЛОВ

На този разговор, на който пледираш тука да се проведе можем да си кажем много неща, които знаем. Аз ти говоря за неща, които знаем, - а ти кажи тези, които не знаеш, които аз не знам. Защото е много важно и как се провежда разговорът с актьорите.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ

Аз смятам, че е абсолютно необходимо да се проведе едно такова събрание, където ще бъде дадена възможност на актьорите също така да си кажат мнението, да вземат отношение по заглавията, които се предлагат. По какъв начин да се реализира репертоара. Ще поставя и тази идея, която Младен Киселов тука лансира, един спектакъл, специален, с който театърът да пътува. На базата на един репертоарен план ние ще имаме възможност да чуем и тяхното мнение. Някой може да даде идея. Може да се повдигнат въпроси от различен характер. ~~аз~~ ^я не се страхувам от неподготвеност на едно събрание, тъй като ~~аз~~ ^я не виждам с какъв друг по-сериозен проблем може да се занимава съборието на художествено-творческия състав, какъвто е проблема ^я за репертоарната ни реализация за следващия сезон. Или да говорим за художествено-творческото ниво, как ще го реализираме - няма такива работи.

АСЕН ШОПОВ

Това изисква конкретно решение. Имам един въпрос само за яснота. Аз ще направя определено разпределение на пиесата "Службогонци". Условно изключвам това разпределение да бъде успоредно с някой от колегите. Т.е. ако ние двамата седнем да пра-

вим разпределение на две пиеси ще се съобразяваме, консултираме, ще гледаме да натъквим работата. Но при условие, че правя независимо разпределение и го докладвам на съвета в сила ли сме по силата на навиците в нашия театър да узаконим това разпределение? За да бъде по-ясен, мога ли да вкарам в едно разпределение Стефан Гецов, Велко Кънев и Наум Шопов. Питам възприемливо ли е или невъзприемливо това за театъра – не за мен, не за вас, а за театъра като принципна постановка на въпроса. Значи, това е противопоказано. След като няма да мога да го направя това нещо, аз няма да правя и разпределение. Тогава навиците действат по-силно отколкото принципите и аз ще търся янази пиеса, която ще придобие благоприятния вариант за някого от нас, само не за театъра. По формулата на Банчо какво може и какво не може нашият театър? Нашият театър може много, а какво неиска?

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ

Ти ~~така~~ правиш една спекулация, която аз изобщо не мога да я приема и се очудвам, че я правиш, защото ме занимаваш със Стефан Гецов. ~~Когато си~~ 3 знаеш много добре какъв е случаят 5 със Стефан Гецов и не е коректно да поставяш по такъв начин нещата. Можеш да ми говориш за всякакви други комбинации, но Стефан Гецов няма да го месиш. Неговото извънредно положение не се дължи на мен. Аз не съм му го създал.

СТЕФАН ДАНАИЛОВ

Асене, ти ако го поставяш като основен въпрос това, къде има други конфликти? Да ти каже Наум Шопов, че не играе с този или

Велко Кънев не играе с онзи. Аз разбирам ако това е система да го поставиш така въпроса, но то не е система.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ

Асене, ти не избра правилния пример. Аз не искам за Стефан да говоря нищо лошо. Стефан е един особен случай в българския театър. Този особен случай е създаден не по моя вина, не по твоя вина, не по заслуга на всички, които присъствуваме тука и аз вече от там нататък съм принуден да се съобразявам.

АСЕН ШОПОВ

Аз не спекулирам пледирайки за Стефан Гецов, а се опитвам да разсъждавам мога ли да намеря решение за "Службогонци".

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ

Ти избра неподходящ пример. Ти можеш да разговаряш с мен и да ми кажеш да водя разговор със Стефан Гецов. Ще разговарям с него, ще разговарям и с другите актьори, но знаеш, че това е особен случай. Ти в кабинета ми говореше, че "Службогонци" не трябва да се прави, сега на заседанието ми излизаш с обратен ход.

АСЕН ШОПОВ

Точно така, но това е част от защо не може да се прави?

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ

Аз и в кабинета и тука ти казах, че не е задължително да правиш заглавие на Иван Вазов. Избери си друго заглавие, ще

ми го дадеш и ще го предложи на художествения съвет. Няма смисъл да усложняваме нещата. Аз търся ~~тука~~ конструктивен подход към изработване на репертоарния план на театъра за следващия сезон, вашето конструктивно участие. Смятам, че в тези условия съм задължен да поставя този въпрос на обсъждане пред художествено-творческия състав. В последна сметка аз отговарям лично, предполагам че Младен Киселов нямаше предвид, че каквото гласува събранието, трябва това да решим. Аз отговарям лично за театъра – аз решавам. Когато кажат, че колективът отговаря – тогава вече сбогом.

Аз разбрах какво искаш да кажеш Асене, но общо взето това не се случва често. Това са изключения.

АСЕН ШОПОВ

Но се случва. Ето и случая с пиесата на К.Георгиев, която се чудим как да решиме въпроса, това е плод на същата реакция и както виждате е антипод.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ

В Правилника за театрите съществува правилото, че по творчески причини актьорът може да откаже роля. Вие това нещо го знаете. Защо аз трябва да ви го обяснявам.

СТЕФАН ДАНАИЛОВ

Хората, които ти коментираш играят по 16-17 представления, освен Стефан Гецов. Това са същите хора, на които ти се усмихваш, които ще изнесат цялото турне от 45 дена. Така че не може да съпоставяш едно лице срещу останалите, които опъват кайша все пак. Защото има известна разлика да си три часа и да си

бориш на сцената и да си 10 минути и да не се бориш. Не бива да отиваме в тази крайност.

АСЕН ШОПОВ

Криво или право по-важно е това, че като казвам нещо, дори и да е оспоримо или несправедливо, трябва да възприемем или да го сложим на масата, или ще го дръпнем назад и мълчейки ще работим по същия начин, по който сме работили досега.

СТЕФАН ДАНАИЛОВ

Разговорът, който искахте да се състои тука, той касае сигурни неща, защото ако се пусне едно листче до актьорския състав с кой режисьори предпочитате да работите и след това ще прочетем. Нека да видим. Това е друг вид плурализъм и аз съм против това. Какво значи това? Но и това е също система, ако нещо не е ясно да може да се види. Защо този, този, този и този в течение на пет години неискат да работят с мене? ~~За~~ Това не е ли въпрос? Значи трябва и тези въпроси да си задаваме дали трябва да отиваме на такова голямо събрание или да направим такъв вид разговор, пробен с обществения съвет - това е тялото на театъра.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ

Аз тук говорих по този въпрос. ~~аз~~ говорих за контакта между режисьори и актьори. За тази духовна близост, която е задължително условие за решаване на една творческа задача, когато се прави постановка. ~~аз~~ не напразно ~~аз~~ повдигнах този въпрос.

Това, което казва Асен - аз съм съгласен. Съгласно законa един актьор сутрин трябва да има 4 часа репетиция и 2 до 3ч.

представление. Това е закон. Но Константин Цанев, който дойде при мен за да се откаже от участие в "Бесове" има 26 представления на месец.

ЕНЧО ХАЛАЧЕВ

Извинете, не е тази причината. Това е формалната причина. Истинската причина е, че иска да играе Ставрогин.

ПРЕДС. ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ

Това е, разбира се, причината, но той ми каза: "Др. директор аз играя в този театър 26 представления, Енчо Халачев не ме поздравява, пък ме разпределя да запущам дупки в неговото представление. Извинявайте, аз не си взимам премиалните, защото излизам на червено. И да ме сложите на тази роля, аз ще си извадя медицинско и пак няма да играя". Аз какво трябва да направя?

Ако работим на договорна система, ³²която актьорското съсловие не ¹ще да чуе за нея, вече въпросът е друг - той е ангажиран за тази роля. Ангажирането му е за една година, друг е въпросът за следващия сезон дали ще бъде ангажиран отново за друга роля. Но ²системата, по която ние работим, те имат право да се откажат от роля по творчески съображения. И второ - това което ние можем да преодолеем, е с един равноправен контакт ³актьорът да ⁴знае, че гледаш на него като равен участник в представлението, че го цениш, че не го смяташ за наеман работник. По такъв начин ⁵можеме да тушираме редица от ⁶несъвършенствата на нашата сегашна система. Иначе сме в безисходица.

Константин Илиев тук повдигна въпрос за заплащане на

73
актьорите. Има създадени ~~три~~ три категории. В първа категория ние ги разслоихме всички с една комисия. ^{от} Висшата категория, която иска да получава от 550 лева нагоре да ми се обади. Искаме сега да направим на "А" категория също едно такова разслоение - възложил съм да дача, ще направим и това. Това е една оценка на работата на всеки.

Един актьор като Славчо Митев, който играе дребни роли, ~~той~~ е от актьорите, които получават най-много премиални. Защо? Защото участва в 25 представления. Проблемът със заплащането е ~~не~~ ^{не}удовлетворително решен с това, че на нас не ^{не}искат да ни разрешат да прескочим границата 40/100. Хем смятат, че ~~не~~ трябва да ^{не}бъдем по новата система, хем не ни позволяват нещо, което е част от тази система. Извинете ме, аз за това вина нямам.

~~Аз~~ ^{Аз} предлагам да направим заседание на 6 май, защото в момента ~~аз не искам~~ нямам предложение нито за репертоарния план, нито пък ми е направено предложение за актьори. ~~Аз~~ ^{Аз} имам забележка. Постановката "Бесове" тръгва по един, така да се каже, заплетен начин. Ние вкарваме една млада актриса, която ^{не}знаеме какво ще ни покаже на сцената. Аз исках по тези въпроси да говорим с вас. И да потърсим някакво решение, което малко да ни застрахова.

Става въпрос ~~тука~~ ^{тука} за Веселин Ранков. Той ми каза, че са му обещали да му дадат жителство. Обясних му, ~~не~~ жителство няма да ~~ми~~ ^{ти} дадат, жилище може и да ти дадат. Аз не съм жилищна комисия и не мога да ти дам жилище. Момчето беше готово да дойде при нас, но си има ^{сериозни} ~~някакви~~ основания.

~~Аз~~ ^{Аз} искам ~~тука~~ ^{тука} пред четиримата режисьори още веднъж да заявя, че ние не се занимаваме с този проблем - с решаването на проблема за създаване трупата перспективно и т.н. Защото пробле-

Проблемът с този Баташов - трябва да помислим как ще стане.

Режисьорите искам да помислят и на 6 май ¹⁹⁷⁹ заседание на
режисьорския съвет.

Шести е събота, Гергъов ден.

Аз също имам ангажимент.

Тогава ще направим заседанието на 11 май - датата, която дадох за събранието. На 11 май, четвъртък от 14.00 часа заседание на режисьорския съвет, на което ще бъдете любезни да ми кажете точно вашите заглавия и евентуално имена за мъж около 30 годишен - тази възраст. Един човек, бихме могли да вземем. Ние ще видим Баташов, ще видим Стайков. Аз също мисля, че ~~може~~ можем да решаваме въпроса с младите актьори. Но искам да кажа на режисьорите следното. Тука много проблеми възникнаха в сянката

на Стефан Данаилов и на Велко Кънев при разпределенията. Да не ме разберете погрешно – не говоря за талант. Очевидно всеки режисьор предпочита да реши творческите задачи с най-талантливите актьори. Искам да ви кажа, че от там възникват проблеми на театъра, че не се опитва някой друг. Ето например, както е претендент еднi кой си да се опита за тази роля, а ние все с едни и същи работим.

АСЕН ШОПОВ

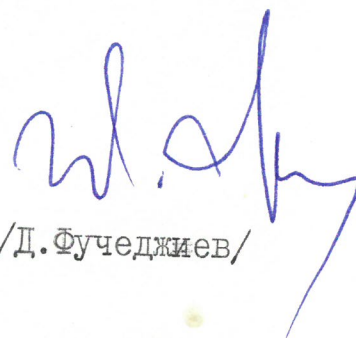
Др. Фучеджиев, в тази пирамида като във всяка пирамида има биологически пластове за талант.

ПРЕДСЕДАТЕЛ ДИКО ФУЧЕДЖИЕВ

Ние с вас се разбрахме.

Закривам заседанието.

ДИРЕКТОР:

/Д. Фучеджиев/

Стенограф:

/О. Недялкова/